

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»

Кафедра політичних теорій

Серія: Навчально-методичні посібники

**Е. В. МАМОНТОВА
Т. М. КРАСНОПОЛЬСЬКА**

ПУБЛІЧНА ПОЛІТИКА

Навчально-методичний посібник

Для студентів вищих навчальних закладів

Одеса
Фенікс
2020

Автори:

Мамонтова Е. В. – доктор політичних наук, професор, професор кафедри політичних теорій Національного університету «Одеська юридична академія»;

Краснопольська Т. М. – кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри політичних теорій Національного університету «Одеська юридична академія».

Рекомендовано до друку Навчально-методичною радою Національного університету «Одеська юридична академія» (протокол № 2 від 25 жовтня 2019 року).

Рецензенти:

Овчаренко С. В. – доктор філософських наук, професор, професор кафедри гуманітарних та соціально-політичних наук Одеського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління При Президентіві України;

Корнута Л. М. – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри адміністративного і фінансового права Національного університету «Одеська юридична академія».

Мамонтова Е. В., Краснопольська Т. М.

Публічна політика : навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Е. В. Мамонтова, Т. М. Краснопольська. – Одеса : Фенікс, 2020. – 84 с. (Сер. «Навчально-методичні посібники»).

Навчально-методичний посібник призначений для надання допомоги студентам, які вивчають дисципліну «Публічна політика».

У навчально-методичному посібнику викладено зміст навчальної дисципліни за темами лекцій та практичних занять, практичні завдання з курсу, перелік тем для самостійної роботи, питання для перевірки знань з навчальної дисципліни, перелік тем рефератів та список рекомендованої літератури.

Навчально-методичний посібник підготовлено відповідно до освітньо-професійної програми вищої освіти за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування», а також рекомендовано використовувати у навчальній роботі при підготовці фахівців за другим (магістерським) рівнем вищої освіти.

© Мамонтова Е.В.,
Краснопольська Т.М., 2020
© Оформлення ПП «Фенікс», 2020

I. ВСТУП

Навчальна дисципліна «Публічна політика» призначена для студентів, що що навчаються за другим (магістерським) рівнем вищої освіти.

Предметом дисципліни «Публічна політика» є сучасна політика, її практичні прояви та особливості застосування в управлінській практиці на сучасному етапі розвитку політичної системи в Україні та провідний досвід політико-управлінських практик в країнах Європи та світу.

Метою навчальної дисципліни є формування у здобувачів сучасних теоретичних і практичних знань, умінь і навичок з питань становлення, функціонування та розвитку політико-управлінських відносин у публічній політиці.

До *завдань* курсу належать: формування у здобувачів цілісної системи знань щодо теоретико-прикладних аспектів взаємодії політики й управління, розкриття механізму їх взаємозалежності і взаємовпливу; вивчення концептуального апарату, базових моделей і ключових категорій дисципліни «Публічна політика»; оволодіння навичками виділяти теоретичні і прикладні, аксиологічні і інструментальні компоненти публічної політики.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі повинні:

знати: об'єктивні закони публічної політики та публічного управління; розуміти сутність, взаємозв'язок та взаємозумовленість політики, публічного управління і влади; продемонструвати розуміння відмінності понять публічної політики, публічного та державного управління; розуміння змісту публічно-управлінської діяльності, її форм, методів та засобів; знання методології дослідження процесів публічної політики; знання механізмів використання наукових концепцій в політико-управлінській практиці; знання принципів сучасного публічного управління; знання основних напрямків формування та здійснення державної політики; знання історичного та міжнародного досвіду розробки та впровадження державної політики; знання теорії та практики забезпечення громадської підтримки політико-управлінських рішень.

вміти: застосовувати методологічні підходи до аналізу політико-управлінських систем всіх типів; вільно володіти понятійно-категоріальним апаратом політичної теорії, зокрема у сфері політико-управлінських відносин та реалізації публічної політики; висловлювати, обґрунтовувати і відстоювати власну позицію стосовно подій та

явищ суспільного життя на основі ціннісного ставлення до історичного минулого й сучасного розвитку; визначити чинники, що значною мірою обумовлюють сучасний стан публічного управління в Україні; оцінювати ефективність діючих форм і методів публічного управління за результатами аналізу програм розвитку держави, вітчизняного й зарубіжного досвіду їх реалізації, використовуючи методи порівняльного та інституційного аналізу; проводити аналіз середовища публічної політики та застосовувати отримані знання в процесі розробки політико-управлінських рішень; розробляти практичні рекомендації органам державної влади і місцевого самоврядування щодо вибору ефективних технологій державного регулювання та управління на основі принципів публічної політики; представляти результати дослідницької та аналітичної роботи перед аудиторією.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться:

- 135 годин / 4,5 кредити ECTS для Центру підготовки магістрів публічної служби та професійних суддів (денної форми навчання);
- 180 годин / 6 кредитів ECTS для Центру підготовки магістрів публічної служби та професійних суддів (заочної форми навчання);
- 210 годин / 7 кредитів ECTS – для Факультету цивільної та господарської юстиції, спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» (денної форми навчання) та Центру заочного та дистанційного навчання (заочної форми навчання).

Підсумковою формою контролю є екзамен.

II. ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИВЧЕННЯ КУРСУ

Навчальна дисципліна «Публічна політика» є однією зі складових програми підготовки магістра за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Знання специфіки політико-владних відносин та теоретичних основ публічного управління, зарубіжного досвіду врядування, уміння та навички застосовувати їх на практиці – обов'язкова умова професійного становлення юриста. Ці знання і уміння набувають особливо важливого значення на етапі системних реформ, реалізації стратегічного курсу держави до демократії і європейських стандартів, утвердження України як рівноправного члена світового співтовариства.

Вивчення дисципліни дозволить сформувати у магістрантів системне розуміння публічної сфери як інтегрованої сфери діяльності суспільства, спрямованої на досягнення добробуту населення та індивідуума, визначити тенденції її розвитку як об'єкта управління; отримати систематизовані знання з аналізу, забезпечення та контролю управління публічною сферою, застосування принципів і методів публічного управління; сформувати у магістрантів уміння експертного супроводження процесів управління публічною сферою в умовах демократії, багатоманіття поглядів і підходів до вироблення і впровадження управлінських рішень; набути вміння із формування та застосування законодавчих, нормативно-правових, економічних, функціональних, організаційно-структурних та інших засобів публічного управління, діяльності органів управління публічною сферою та їх структурних підрозділів.

Успішне вивчення курсу «Публічна політика» передбачає освоєння здобувачами лекційного матеріалу, його закріплення та поглиблення на практичних заняттях, самостійне вивчення нормативної, навчальної та наукової літератури.

Основним видом навчальних занять є лекції, призначені для засвоєння теоретичного матеріалу.

Лекція – це аудиторне заняття з курсом або його частиною (поток), що проводять провідні викладачі – лектори (професори та доценти) навчального закладу, а також провідні вчені або спеціалісти, запрошені для читання лекцій, що містять основні положення навчальної або спеціальної дисципліни, їх теоретичні проблеми, в тому числі новітні наукові досягнення. Тематику курсу лекцій наведено у тематичному плані навчальної дисципліни.

Основними завданнями, що визначають напрямок лекційних занять, є: характеристика структури теми; розкриття змісту категоріального апарату теми; висвітлення зв'язку теорії з практикою.

Лекція є теоретичною основою практичних занять, подальшого самостійного вивчення студентами курсу.

Самостійну роботу здобувача над лекцією умовно поділяють на три основні етапи:

1) підготовка до лекції, що відбувається заздалегідь і передбачає ознайомлення з рекомендованою навчальною літературою за конкретною темою, що її викладатимуть на лекції;

2) сприйняття і конспектування лекції, що полягає в засвоєнні усного матеріалу і його коротких записів (конспектуванні). При конспектуванні необхідно в результаті «переробки» інформації виділити основну думку лектора і стисло її викласти. Лекція не підлягає дослівному запису, за винятком формулювань, визначень, імен, найменувань політико-правових актів та літератури, хронологічних і статистичних даних, підсумкових висновків за темою;

3) подальша робота над лекцією, що передбачає додаткове доопрацювання конспекту на основі самостійного вивчення рекомендованої нормативної, навчальної та наукової літератури.

Практичні заняття, які проводять з академічною групою, є логічним продовженням лекційного курсу. На них поглиблюють, закріплюють та деталізуються знання, отримані під час лекції і в результаті самостійної роботи.

Практичні заняття спрямовані на підвищення теоретичного рівня знань у сфері публічної політики, більш поглиблене вивчення складних або дискусійних питань відповідної теми, на поточний контроль засвоєння знань, умінь, навичок студентів.

Практичному заняттю має передувати підготовка здобувача за завчасно визначеним планом. Для цього необхідно:

- вивчити і доповнити конспект лекції з даної теми;
- вивчити рекомендовані політико-правові акти, навчальну та наукову літературу;
- скласти конспект або тези відповіді за найбільш складними питаннями заняття;
- вміло використовувати вивчений матеріал при відповідях.

Здобувач на практичному занятті має продемонструвати знання теоретичного матеріалу, здатність використовувати його при вирішенні практичних завдань, уміння ясно та аргументовано висловлювати свої думки в усній та письмовій формі, оперуючи термінологією.

Під час проведення практичних занять викладач використовує такі форми: вільне обговорення питань плану заняття в академічній групі; індивідуальна співбесіда з кожним слухачом; виконання письмових, в тому числі контрольних, робіт; заслуховування доповідей, рефератів з найбільш складних питань і їх подальше колективне обговорення в групі тощо.

Практичні заняття є також одним із видів поточного контролю за успішністю освоєння здобувачами навчального матеріалу. На кожному занятті викладач оцінює ступінь підготовки здобувача з теми. Підсумкові оцінки вносять до журналу обліку успішності.

Метою практичних занять є: навчання застосуванню теоретичних положень у практичній діяльності; вироблення навичок самостійної роботи слухача; розвиток професійної свідомості та мислення.

Важливими формами навчальних занять є індивідуальні навчальні заняття, консультації.

Індивідуальні навчальні заняття організують з окремими слухачами з метою підвищення рівня їх підготовки та розкриття індивідуальних творчих здібностей. До видів індивідуальних завдань з курсу «Публічна політика» належать реферати, доповіді, презентації та тестові завдання.

Самостійна робота здобувача є однією з основних форм організації навчання, основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у вільний від обов'язкових аудиторних занять час.

Мета самостійної роботи – закріплення, поглиблення й узагальнення знань, здобутих на лекційних та практичних заняттях. У процесі самостійної роботи у слухачів формуються індивідуальні вміння та навички самостійного засвоєння навчальної та наукової літератури, нормативних джерел, використання сучасних інформаційних засобів і технологій.

Для підвищення ефективності самостійної роботи магістранта доцільно її планування. Планування та організація самостійної роботи мають ґрунтуватися на достовірній інформації згідно з такими позиціями: вид роботи (наприклад, підготовка до лекції, практичних занять); трудомісткість процесу підготовки (з урахуванням індивідуальних здібностей і особистісних якостей студента); форми і методи навчально-методичного та матеріально-технічного забезпечення виду самостійної роботи; місце і форма виконання самостійної роботи (наприклад, у бібліотеці, спеціалізованому навчальному кабінеті, комп'ютерному класі, вдома; письмово, усно тощо); форми і способи контролю виконання самостійної роботи магістранта; необхідний і достатній обсяг

часу за диференційованими нормативами щодо кожного виду самостійної роботи.

Особливість самостійної роботи полягає в необхідності самостійного, творчого пошуку та аналізу інформації. Це дає змогу розширити обсяг інформації з теми, отримати системне уявлення з конкретного питання.

До видів самостійної роботи віднесені підготовка презентації в рамках теми практичного заняття.

Результати, отримані слухачами на практичних заняттях, враховують під час проведення підсумкового контролю з навчальної дисципліни. Формою такого контролю з навчальної дисципліни «Публічна політика» є екзамен. Результати екзамену оцінюють за чотирибальною шкалою – «відмінно», «добре», «задовільно» та «незадовільно».

Результати екзамену вносять до екзаменаційної відомості та залікової книжки студента.

Здобувача вважають допущеним до екзамену лише за умови виконання всіх видів робіт, передбачених планом навчальної дисципліни.

Екзамен проводять за білетами, які затверджує кафедра. Кожен екзаменаційний білет з навчальної дисципліни містить, як правило, три питання (або завдання) з різних тем навчальної програми.

Критерії оцінювання знань:

Оцінка виставляється за національною чотирибальною шкалою: «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно». При оцінці за основу слід брати повноту і правильність виконання завдань.

1. Оцінка «5» (відмінно) ставиться в тому разі, коли відповідь здобувача правильна, повна, послідовна, логічна; студент впевнено володіє фактичним матеріалом з усього курсу, вміє застосовувати його щодо конкретно поставлених завдань.

2. Оцінка «4» (добре) ставиться в тому разі, коли відповідь правильна, послідовна, логічна, але здобувач допускає у викладі окремі незначні пропуски фактичного матеріалу вміє застосувати його щодо конкретно поставлених завдань.

3. Оцінка «3» (задовільно) ставиться у тому разі, коли здобувач володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, невірно формулює основні теоретичні положення та причинно-наслідкові зв'язки.

4. Оцінка «2» (незадовільно) ставиться в тому разі, коли здобувач виявляє незнання більшої частини фактичного матеріалу або студент відмовляється відповідати на поставлені питання.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

100-бальною шкалою	Шкала за ECTS	За національною шкалою	
		Екзамен	залік
90-100	A	Відмінно	зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C		
64-73	D	Задовільно	
60-63	E		
1-59	Fx	незадовільно	не зараховано
1-34	F		

III. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

для Центру підготовки магістрів публічної служби
та професійних суддів (денної форми навчання)

№ теми	НАЗВА ТЕМИ	Всього годин	Аудиторні заняття (в год.)		Самостійна робота (в год.)
			Лекції	Прак.	
<i>Змістовний модуль 1. Політика та управління: закономірності взаємодії та рівень взаємної інтеграції</i>					
1.	Публічна сфера та публічна політика	8	2	2	4
2.	Політична система та управління суспільством	8	2	2	4
3.	Політичний режим та політико-управлінська діяльність	8	2	2	4
4.	Громадянське суспільство як суб'єкт публічної політики	8	2	2	4
5.	Теоретико-методологічні засади публічного управління	8	2	2	4
<i>Змістовний модуль 2. Держава в контексті публічної політики</i>					
6.	Держава як підсистема системи публічного управління	10	2	4	4
7.	Глава держави в системі публічного управління	8	2	2	4
8.	Органи законодавчої влади в системі публічного управління	10	4	2	4
9.	Органи виконавчої влади в публічному управлінні	8	2	2	4
10.	Органи судової влади та прокуратура в системі публічного управління. Контроль та відповідальність в публічній політиці	8	2	2	4
11.	Регіональний та місцевий аспект політико-управлінських відносин у публічній політиці	13	2	4	7
12.	Публічна служба як складова публічної політики	8	2	2	4
<i>Змістовний модуль 3. Прикладні аспекти політико-управлінських відносин в системі публічного управління та адміністрування</i>					
13.	Комунікації та комунікативні зв'язки в публічному управлінні	10	2	4	4
14.	Політичний аналіз та інформаційно-аналітична складова політико-управлінського процесу	12	2	4	6
15.	Вітчизняна традиція політико-управлінських відносин та уроки національного державотворення	8	2	2	4
Всього		135	32	38	65
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ – ЕКЗАМЕН					

**для Центру підготовки магістрів публічної служби
та професійних суддів (заочної форми навчання)**

№ теми	НАЗВА ТЕМИ	Всього годин	Аудиторні заняття (в год.)		Самостійна робота (в год.)
			Лекції	Прак.	
<i>Змістовний модуль 1. Політика та управління: закономірності взаємодії та рівень взаємної інтеграції</i>					
1.	Публічна сфера та публічна політика	14	1	2	11
2.	Політична система та управління суспільством	11	-	-	11
3.	Політичний режим та політико-управлінська діяльність	11	-	-	11
4.	Громадянське суспільство як суб'єкт публічних політики	11	-	-	11
5.	Теоретико-методологічні засади публічного управління	13	-	2	11
<i>Змістовний модуль 2. Держава в контексті публічної політики</i>					
6.	Держава як підсистема системи публічного управління	12	1	-	11
7.	Глава держави в системі публічного управління	12	1	-	11
8.	Органи законодавчої влади в системі публічного управління	12	1	-	11
9.	Органи виконавчої влади в публічному управлінні	12	1	-	11
10.	Органи судової влади та прокуратура в системі публічного управління. Контроль та відповідальність в публічній політиці	11	-	-	11
11.	Регіональний та місцевий аспект політико-управлінських відносин у публічній політиці	15	1	-	14
12.	Публічна служба як складова публічної політики	11	-	-	11
<i>Змістовний модуль 3. Прикладні аспекти політико-управлінських відносин в системі публічного управління та адміністрування</i>					
13.	Комунікації та комунікативні зв'язки в публічному управлінні	11	-	-	11
14.	Політичний аналіз та інформаційно-аналітична складова політико-управлінського процесу	12	-	-	12
15.	Вітчизняна традиція політико-управлінських відносин та уроки національного державотворення	12	-	-	12
Всього		180	6	4	170
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ – ЕКЗАМЕН					

для Факультету цивільної та господарської юстиції
спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування»
(денної форми навчання)

№ теми	НАЗВА ТЕМИ	Всього годин	Аудиторні заняття (в год.)		Самостійна робота (в год.)
			Лекції	Прак.	
<i>Змістовний модуль 1. Політика та управління: закономірності взаємодії та рівень взаємної інтеграції</i>					
1.	Публічна сфера та публічна політика	13	2	2	9
2.	Політична система та управління суспільством	14	2	4	8
3.	Політичний режим та політико-управлінська діяльність	14	4	2	8
4.	Громадянське суспільство як суб'єкт публічної політики	12	2	2	8
5.	Теоретико-методологічні засади публічного управління	12	2	2	8
<i>Змістовний модуль 2. Держава в контексті публічної політики</i>					
6.	Держава як підсистема системи публічного управління	15	4	2	9
7.	Глава держави в системі публічного управління	13	2	2	9
8.	Органи законодавчої влади в системі публічного управління	13	2	2	9
9.	Органи виконавчої влади в публічному управлінні	15	4	2	9
10.	Органи судової влади та прокуратура в системі публічного управління. Контроль та відповідальність в публічній політиці	15	2	4	9
11.	Регіональний та місцевий аспект політико-управлінських відносин у публічній політиці	17	4	4	9
12.	Публічна служба як складова публічної політики	13	2	2	9
<i>Змістовний модуль 3. Прикладні аспекти політико-управлінських відносин в системі публічного управління та адміністрування</i>					
13.	Комунікації та комунікативні зв'язки в публічному управлінні	16	4	4	8
14.	Політичний аналіз та інформаційно-аналітична складова політико-управлінського процесу	15	2	4	9
15.	Вітчизняна традиція політико-управлінських відносин та уроки національного державотворення	13	2	2	9
Всього		210	40	40	130
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ – ЕКЗАМЕН					

для Центру заочного та дистанційного навчання

№ теми	НАЗВА ТЕМИ	Всього годин	Аудиторні заняття (в год.)		Самостійна робота (в год.)
			Лекції	Прак.	
<i>Змістовний модуль 1. Політика та управління: закономірності взаємодії та рівень взаємної інтеграції</i>					
1.	Публічна сфера та публічна політика	14	1	1	12
2.	Політична система та управління суспільством	13	1	-	12
3.	Політичний режим та політико-управлінська діяльність	13	1	-	12
4.	Громадянське суспільство як суб'єкт публічної політики	13	1	-	12
5.	Теоретико-методологічні засади публічного управління	13	1	-	12
<i>Змістовний модуль 2. Держава в контексті публічної політики</i>					
6.	Держава як підсистема системи публічного управління	16	2	-	14
7.	Глава держави в системі публічного управління	13	1	-	12
8.	Органи законодавчої влади в системі публічного управління	13	1	-	12
9.	Органи виконавчої влади в публічному управлінні	13	1	-	12
10.	Органи судової влади та прокуратура в системі публічного управління. Контроль та відповідальність в публічній політиці	14	2	-	12
11.	Регіональний та місцевий аспект політико-управлінських відносин у публічній політиці	15	1	-	14
12.	Публічна служба як складова публічної політики	13	1	-	12
<i>Змістовний модуль 3. Прикладні аспекти політико-управлінських відносин в системі публічного управління та адміністрування</i>					
13.	Комунікації та комунікативні зв'язки в публічному управлінні	15	1	-	14
14.	Політичний аналіз та інформаційно-аналітична складова політико-управлінського процесу	15	1	-	14
15.	Вітчизняна традиція політико-управлінських відносин та уроки національного державотворення	17	2	1	14
Всього		210	18	2	190
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ – ЕКЗАМЕН					

IV. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ

Тема 1. Публічна сфера та публічна політика

Публічне управління, публічна влада та публічна сфера: взаємозалежність понять.

Публічне управління як системне суспільне явище. Види публічного управління.

Під час вивчення даної теми необхідно з'ясувати сутність понять «публічність», «публічна сфера», «публічна політика», «публічне управління». Розмежувати поняття публічного та державного управління.

Публічність слід розуміти як практично легітимну, на основі загальногромадянської згоди, реалізацію соціальними інститутами загального інтересу з урахуванням динаміки цього інтересу. Будучу комплексною і системною характеристикою, публічність включає такі елементи (принципи) як демократичність, конституційність (законність), гласність, відкритість, прозорість правових процедур, громадський і суспільний контроль. Кожен з цих елементів (принципів) в даний час ще потребує наукового осмислення (переосмислення) і відповідного юридичного оформлення. Впровадження зазначених принципів може бути забезпечене за допомогою функціонування публічної служби як правового і соціального інституту і, в той же час, як механізму зв'язку влади і суспільства, що дозволяє забезпечити реалізацію принципу народовладдя.

В політичній теорії існує три поняття «державне управління», «муніципальне управління» та «публічне управління». Останнє є найширшим, оскільки включає в себе попередні два. В конкретному контексті публічне управління може означати або державне, або муніципальне управління, або обидва ці поняття.

У загальному значенні поняття «публічне управління» відображає інтегральний системний механізм, підсистемами і елементами якого виступають політичні програмні орієнтири і пріоритети, нормативне регулювання, процедури, централізовані і децентралізовані організаційно-управлінські структури та їх персонал, що відповідають за адміністрування діяльності в визначеній галузі суспільних відносин на національному, субнаціональному і місцевому рівнях та фінансуються державою або органами місцевого самоврядування.

Публічне управління включає в себе механізми вдосконалення внутрішньої координації, управління людськими, фінансовими і матеріальними ресурсами і комунікаційними та інформаційними системами.

ми, а також управління, пов'язане з наданням публічних (державних і муніципальних) послуг.

Публічне управління передбачає владно-керуючий вплив на об'єкти управління (суспільні відносини і їх учасників, процеси, феномени), що реалізується суб'єктами такого управління, тобто державою та уповноваженими нею органами та особами.

При підготовці до теми також варто розглянути траєкторія розвитку концепції публічної сфери, з'ясувати сутність поняття «публічна влада» та з'ясувати взаємозалежність понять «публічне управління» та «публічна влада». Публічне управління та суспільство.

Публічне управління витікає з функцій держави та необхідності керувати її справами, тобто тими справами, які віднесені до сфери публічної політики. І. Барциц визначає, що під публічною владою необхідно розуміти державну та муніципальну (міське самоврядування) владу. Ж. Гюльельми визначає публічну владу як «кристалізацію домінуючих відносин правителів по відношенню до керованих при виконанні наступних вимог: наявність чіткої диференціації між правителями та керованими; прийняття цієї тимчасової ситуації керованими, що бачать в цьому певні переваги; можливості постійного контролю над правителями та їх спільною діяльністю».

Тема 2. Політична система та управління суспільством

Політична система – простір публічної політики

Політична влада та управління в контексті впровадження публічної політики.

Фактор політичної культури в політико-управлінських відносинах.

При вивченні даної теми необхідно пригадати сутність та основні компоненти політичної системи, визначити місце людини, держави та громадянського суспільства в ній, дослідити типологію політичних систем та визначити зв'язок політичної системи та публічної політики.

Політика здійснюється в рамках політичних систем, що взаємодіють між собою, або з середовищем або оточенням. Політична система являє собою особливий тип соціальних систем, які задіяні в прийнятті владних публічних рішень. Іншими словами, політична система являє собою сукупність інститутів (таких як парламент, бюрократія і суди), які формулюють і втілюють в життя колективні цілі суспільства або існуючих в ньому груп. Політична система формується під вплив

вом внутрішнього і міжнародного оточення і в свою чергу формує його.

Політична система є полем для функціонування публічної політики, оскільки остання є майданчиком співпраці держави та суспільства. Дж. Андерсон виокремлює кілька смислів даного поняття, що дає краще зрозуміти роль публічної політики в політичній системі суспільства:

- публічна політика характеризується наявністю чіткої цільової спрямованості і плану дій по досягненню поставлених цілей;
- вона включає в себе сукупність конкретних цільових дій або комплексу дій, тобто у публічній політиці немає місця відокремленим один від одного дискретним рішенням;
- публічна політика є реакцією на політичні запити, тобто вона являє собою відповідь на вимоги до прийняття або неприйняття тих чи інших рішень в умовах ситуації, що склалася (проблеми);
- публічна політика – це реально втілені в життя дії, а не заяви чиновників про намір реалізувати той чи інший напрямок;
- публічна політика може приймати форми позитивної (реалізація конкретної дії у відповідь на політичний запит) або негативної політики (абстрагування уряду від вирішення якої-небудь проблеми, яка вимагала державного втручання);
- основою публічної політики є закон, її основний засіб реалізації – примус. Оскільки вона є офіційним політичним курсом, то реалізується через методи і форми державного управління урядом, чиновниками, органами влади.

Також необхідно співтавити політичну владу та управління в контексті впровадження публічної політики. Визначити природу та ресурси влади, публічність та легітимність влади, проаналізувати механізми легітимації влади. Визначити роль влади як інструменту публічного управління, співвідношення влади та управління, встановити заємов'язок понять «влада», «бюрократія», «суспільство». Визначити особливості еволюції публічної політики в ході демократизації суспільства та з'ясувати її функції на сучасному етапі.

Трансформація сучасної публічної політики здійснюється за допомогою переходу від суто політико-адміністративного управління до особливого стану політичного простору, що включає в себе політичні дії і інформаційні технології.

Публічна політика реалізується в рамках поточних суспільних подій і в умовах складного переплетення соціально-економічних, політичних і культурних процесів. Вона забезпечує взаємодію держави і суспільства. У зв'язку з цим, вона реалізує кілька найважливіших ко-

мунікаційних функцій:

- артикуляцію суспільних інтересів - формулюванні конкретних вимог соціальних груп та індивідів до політичного управління;

- здійснення громадського контролю діяльності органів державної влади та поточної обстановки в різних сферах – створення і реалізація форм громадського контролю як втілення публічної політики;

- здійснення спільного впливу влади і суспільства на формування державної політики. Публічна політика пов'язана безпосередньо з державним управлінням і має потребу в державі. У свою чергу, державна політика повинна бути публічною з метою забезпечення легітимності держави в очах суспільства;

- політична освіта і формування політичної культури громадян. Відповідно, політична освіченість громадян безпосередньо впливає на якість і зміст інтересів і потреб громадян, їх політичний вибір в рамках виборчого права, політичну активність і залученість в державну управлінську діяльність.

Також необхідно проаналізувати фактор політичної культури в політико-управлінських відносинах та визначити особливості політичної культури України. Розглянути духовну та предметно-функціональну форми політичної культури, її вплив на публічне управління та публічну політику.

Тема 3. Політичний режим та політико-управлінська діяльність

Фактор політичного режиму у публічній політиці.

Демократія і участь громадян в управлінні.

Під час вивчення даної теми слід з'ясувати специфіку політико-управлінської діяльності в авторитарних і тоталітарних режимах, особливості політико-управлінської діяльності в демократичних суспільствах. Визначити особливості демократичного та авторитарного типу управління.

Характер політичного режиму втілюється в першу чергу в тому, хто є в даній державі суб'єктом політичної влади і як здійснюються влада і державне управління. Сутність політичного режиму обумовлює характер взаємодії державного суб'єкта з керованим об'єктом - суспільством. Залежно від політичного режиму керуючі суб'єкти, а відповідно і системи державного управління, розрізняються як авторитарні і демократичні. Дана типологія відносна, так як в світовому співтоваристві існують різні модифікації авторитарних і демократичних систем, в

тому числі змішані і перехідні.

При авторитарному типі державного управління суб'єкт представлений жорстко ієрархізованим інститутом на чолі з верховним правителем – індивідуальним або елітарною вузькою групою (партійною, олігархією тощо). Авторитарний суб'єкт реалізує себе через єдину вертикаль влади, що йде тільки зверху вниз, і переважно в сукупності методів примусу і фізичного придушення об'єкта владарювання. У своєму крайньому прояві (тоталітаризм) авторитарний суб'єкт відкидає відносну самостійність керованого об'єкта і можливість його активності в будь-якій формі. В системі авторитарного управління визнається виключно односпрямований вплив пануючого суб'єкта на підвладний об'єкт (суспільство, народ, його організації). Проблема зворотного зв'язку по суті знімається. В історико-типологічному плані авторитарна система – це традиційний, або, в кращому випадку, - традиційно-емпіричний тип державного управління.

За демократичного типу державного управління суб'єкт управління представлений ієрархічною структурою політичних інститутів і посадових осіб, обраних народом і змінюваних ним. Демократичній системі управління також властива вертикаль державної влади, проте зв'язок йде як зверху вниз, так і знизу вгору, що передбачає контроль суспільства над владними структурами. Демократичний суб'єкт функціонує в системі взаємодії з керованим об'єктом.

Демократичні політичні режими існують в трьох видах організації влади, що характеризують форму республіканського правління: парламентською, президентською і напівпрезидентською. При парламентському режимі пріоритетний вищий суб'єкт влади і управління – виборний колективний орган – парламент і відповідно виборні органи (колективні суб'єкти) адміністративно-територіальних утворень. При президентській формі правління вищий суб'єкт влади і управління представлений двома обраними інститутами: законодавчим – парламентом і главою виконавчої влади – президентом. Напівпрезидентська форма правління відрізняється тим, що статус вищого суб'єкта державної влади і управління поділяють обрані народом парламент і президент, який є главою держави і виступає гарантом конституційного ладу.

Необхідно визначити взаємозв'язок демократії та участі громадян в управлінні, пригадати витоки та сутність демократії, аспекти та різновиди демократії, теорії сучасних переходів до демократії, ідеали та принципи демократії, основні цінності демократії. З'ясувати загрози та ризики розвитку демократії в перехідних суспільствах, економічні та соціокультурні передумови демократії. Визначити проблеми і

перспективи розвитку України в контексті демократичного переходу.

Сучасна публічна політика нашої держави пов'язана як з удосконаленням державного управління в різних сферах життя суспільства, так і з реалізацією публічної зовнішньої політики і позиціонуванням України на міжнародному рівні.

До пріоритетних напрямків сучасної української публічної політики можна віднести: побудову інформаційного суспільства та розвиток електронного уряду (метою даного напрямку є підвищення доступності державних послуг та інформації про діяльність органів влади для населення країни); інноваційний розвиток економіки (як стратегічне завдання публічної політики держави); реалізація зовнішньої політики (сучасна українська зовнішня політика орієнтована на євроінтеграцію та євроатлантичну співпрацю).

Таким чином, сучасна публічна політика покликана забезпечити громадський волевиявлення, вираження інтересів і потреб населення, їх практичну реалізацію на рівні політичних і адміністративних інститутів. Проте, на практиці є протиріччя, оскільки в рамках публічної політики спостерігається домінування інтересів найбільш великих і впливових політичних акторів, які конкурують між собою в досить обмежених рамках публічних політичних арен.

Тема 4. Громадянське суспільство як суб'єкт публічної політики

Громадянське суспільство – основа дієвого публічного управління.

Політичні партії в структурі публічного управління.

Суспільні процеси як суб'єкти та об'єкти публічного управління.

При підготовці до даної теми необхідно розглянути основні етапи формування та еволюції громадянського суспільства, визначити його сутнісні характеристики, інституції і функції, а також моделі громадянського суспільства. Розвиток громадянського суспільства в незалежній Україні.

Реальна свобода людини, її соціальні, економічні, культурні права можуть забезпечуватися тільки за допомогою системної, активної участі громадянського суспільства в державно-політичних процесах, інституціалізації такої участі. Тому в багатьох розвинених сучасних країнах принципи демократичної державності сьогодні не мислять поза контекстом партисипаторної демократії, або демократії участі. З

цих позицій громадянське суспільство розглядається джерелом, ресурсом і показником демократичної правової соціальної держави.

Як джерело громадянське суспільство являє собою передумову формування та розвитку ліберально-демократичних цінностей в державі, при цьому розвиваючись паралельно і в тісному взаємозв'язку з державою.

Як ресурс воно є основним постачальником коштів і підтримкою громадськості, яка надається державним інститутам в процесі державного управління.

Як показник громадянське суспільство демонструє реальний стан всіх сфер розвитку держави з позицій положення та рівня добробуту пересічної людини.

Громадянське суспільство – це автономна система, відносно незалежна від прямого втручання держави, що відрізняється від нього специфікою функцій, структури, переважанням децентралізованих механізмів взаємодії, що має певний рівень саморегуляції. Проте не можна зводити цю автономію в абсолют, оскільки громадянське суспільство є частиною державно-політичної системи, отже, піддається державному регулюванню, є об'єктом владно-управлінського впливу і в ряді випадків інструментом державної політики.

Автономія громадянського суспільства по відношенню до державної влади стверджує ідею взаємозалежності влади і суспільства, а також необхідність системного регулювання суспільних відносин суб'єктами державної влади і управління. Таким чином, сфера державно-адміністративного впливу має тенденцію звужуватися за рахунок розширення сфери публічного управління, заснованої на оптимізації взаємодії громадськості та державної влади при вирішенні загальнознайомих завдань.

Демократизація управління передбачає надання об'єктам гарантованих можливостей участі у вирішенні державних та громадських справ. У цьому контексті мета громадянського суспільства полягає у формуванні змісту взаємодії, що виступає як діалектичне поєднання потреб, інтересів суспільства і можливостей держави. Однак якісно реалізувати цю мету здатне лише розвинуте громадянське суспільство. До основних критеріїв його розвитку слід віднести: економічний (наявність різних форм власності, стійке існування вільних власників засобів виробництва, свободи вибору діяльності, економічної самореалізації); політичний (реальне функціонування різних форм, методів, технологій взаємодії державної влади з громадськістю як на державному рівні, так і на рівні місцевого самоврядування); соціокультурний (наявність активістською громадянської культури як у політиків, так і у

представників громадськості).

Крім того, необхідно визначити місце політичних партій та громадських об'єднань і рухів в структурі публічного управління, роль політичних партій у розвитку демократії, визначити специфіку багатопартійності в Україні.

Сучасні політичні партії можуть виступати як внутрішнім так і зовнішнім елементом державної політики.

Однією з базових категорій для аналізу ефективності діяльності політичних партій в рамках реалізації державної політики, є поняття «ефективне число партій». В рамках такого підходу сучасні політичні партії виступають як внутрішні елементи державної політики, бо остання проводиться при їх ролі в якості суб'єкта реалізації певної політичної лінії.

Для різних партійних систем кількість таких партій не однаково.

Також слід дослідити суспільні процеси як суб'єкти та об'єкти публічного управління, вплив конфліктів та ризиків на прийняття політико-управлінських рішень.

Тема 5. Теоретико-методологічні засади публічного управління

Системна методологія як концептуальна основа публічного управління.

Структурні і функціональні взаємозв'язки в системі публічного управління.

Світові наукові школи управління та етапи розвитку управлінської думки.

При підготовці до першого питання необхідно визначити предмет і методологічну основу публічного управління, проаналізувати принципи публічного управління, визначити об'єктивні закони публічного управління, серед яких: залежність управляючого впливу від стану системи та зовнішнього середовища; закон синергії; закон необхідності посилення регулювання та управління суспільними процесами; закон системності організації публічного управління; закон саморозвитку системи публічного управління.

В якості основних загальнонаукових методологій сучасної теорії державної політики та публічного управління виступають діяльнісний, системний, структурно-функціональний, кібернетичний, ситуаційний, конфліктологічний підходи.

Діяльнісний підхід підкреслює соціальну природу суспільства,

політики, держави, права. Суспільство, політика і державне управління створені активною діяльністю суб'єктів, рефлексивної за своєю природою. На думку М. Вебера, все суспільство і люди поділяються в залежності від свого місця в політиці як загальносоціальному «підприємстві» на: «політиків з нагоди» (наприклад, рядові виборці); «політиків за сумісництвом» (партійні активісти, для яких політика ще не складає головної сфери діяльності) і «професійних політиків» (державних діячів і посадовців тощо). Таким чином, за М. Вебером, політика як сфера суспільного життя формується лише з виникненням державно-адміністративного апарату.

Системний підхід являє собою принципове використання загальної теорії систем до аналізу політики та управління.

Структурно-функціональний аналіз підпорядкований рішенням проблем, пов'язаних з існуванням, функціонуванням та підтриманням життєздатності системи.

Аналіз зовнішньої взаємодії системи і навколишнього середовища відкриває можливість переходу до кібернетичного підходу, звернення до таких понять як «інформація», «прямий» і «зворотній» зв'язок, «закрита система», «вхід», «вихід» і т.д.

В рамках ситуаційного аналізу адміністрація має визначати, яка структура або прийоми управління найбільш прийнятні для даної конкретної ситуації. Головними ситуаційними змінними зовнішнього середовища називають такі чинники, як політичний процес, стан економіки, науково-технічний прогрес, соціокультурні зміни, вплив групових інтересів.

Конфліктологічний підхід підкреслює суперечливий характер взаємодії між керуючою і керованою системами, специфіку управлінської діяльності держави, направлену на регулювання і вирішення публічних конфліктів між загальними та приватними інтересами, між вимогами, адресованими політичній системі з боку різних соціальних груп, або з боку внутрішнього і зовнішнього її оточення.

Даний підхід розглядає політику як неперервний процес управління та вирішення конфліктів з метою досягнення згоди або компромісу між учасниками конфлікту. У цьому процесі можлива участь як держави, так і інших політичних організацій, таких, як, наприклад, партії або групи інтересів.

В рамках другого питання слід проаналізувати організаційно-функціональне забезпечення публічного управління, структурні і функціональні взаємозв'язки в системі публічного управління. З'ясувати сутнісні характеристики (риси) організаційної структури державного управління.

Залежно від функціонально-юридичного критерію система публічного управління включає: адміністративну, юрисдикційну і нормотворчу сфери діяльності. Адміністрування розділяється на політико-адміністративну і виконавчу (правозастосовчу) діяльність.

Функціональна структура публічного управління визначається конституційними предметами відання, встановленими законодавчо і в статутних положеннях функціями органів виконавчої влади. До основних функцій органів виконавчої влади слід віднести: вироблення і здійснення державної політики (стратегічне управління), нормативного правового регулювання; управління підвідомчими державним органам об'єктами і державним майном; надання державних (публічних) послуг; контроль і нагляд, правоохоронні функції; керівництво діяльністю керуючої підсистеми і суб'єктами, яким делеговані повноваження в сфері державного управління, в тому числі функції з моделювання організаційних структур, їх створення, проведення адміністративної реформи.

В рамках третього питання необхідно розглянути світові наукові школи управління та етапи розвитку управлінської думки, джерела ідей управління суспільством і країною, формування теорії управління суспільством і країною, розвиток теорії управління суспільством та країною. Слід дослідити основні ідеї школи наукового управління (Ф.У. Тейлор, Ф. Гілберт, Л. Гілберт, Г. Гантт), досягнення класичної школи (А. Файоль, Л. Урвік, Дж.Д. Муні, А.К. Рейлі, Ал.П. Слоун), теорії бюрократії: «ідеальної бюрократії, або бюрократичної організації» М. Вебера; школу людських відносин (М.П. Фоллет, Е. Мейо, А. Маслоу), біхевіористичну теорію (К. Арджіріс, Р. Лайкерт, Д. Мак-Грегор, Ф. Герцберг), а також європейську, американську школу, японський підхід використання теорії людських відносин, концепцію раціонального вибору та «новий менеджеризм»; проаналізувати публічне управління в контексті неокласичної теорії.

Тема 6. Держава як підсистема системи публічного управління

Загальна характеристика держави. Державний суверенітет.

Правова та соціальна держава.

Вплив форм державного устрою та правління на публічне управління.

Під час підготовки теми необхідно дати загальну характеристику держави, визначити теорії походження держави, дослідити поняття

державного суверенітету, з'ясувати структурні компоненти системи публічного управління та структуру керуючої системи публічного управління.

Серцем політичної системи є держава. Вона являє собою особливий тип політичної системи, яка має суверенітет – є незалежною легальною владою над населенням, яке постійно проживає на конкретній території, і монополією на легітимне насильство. Держава є вищою формою організації людської спільноти, вона являє собою політичний союз громадян, що виражає єдність їх волі, підпорядкування єдиній владі з метою забезпечення спільних інтересів і захисту прав і свобод людини. Держава є особливим політико-правовим інститутом покликаним регулювати і керувати за допомогою системи норм суспільними відносинами, загальнозначущими видами поведінки і діяльності людей в суспільстві.

Система публічного управління складається з декількох взаємопов'язаних підсистем: керуючої (суб'єкт); керованої (об'єкт); комунікативна система.

Структуру керуючої системи можна представити у вигляді двох підсистем:

- підсистема, що здійснює публічне управління суспільством і реалізовує владу в масштабах держави всіма трьома гілками влади. Вона покликана визначати цілі, завдання, стратегію розвитку суспільства, забезпечувати національний суверенітет, відстоювати національні інтереси на міжнародній арені;

- державно-адміністративна підсистема, що виконує функції з управління повсякденними справами в конкуруючих сферах суспільного життя. Вона покликана здійснювати діяльність з управління справами держави, в рамках якої практично реалізується виконавча влада на всіх рівнях державно-адміністративного устрою: федеральному (центральному), регіональному і місцевому, тобто мова йде про виконавчу владу.

Відзначимо особливості виконавчої влади:

- вона означає право і можливість, примусу, покарання, підпорядкування своїй чужої волі;

- вона має виконавське призначення;

- вона здійснюється особливою системою чисельних державних органів.

В контексті другого питання слід визначити поняття та принципи правової держави, залежність форм державного устрою від історичних умов.

Поняття «правова держава» виникло у XIX столітті, хоча вже

відомі мислителі античності зверталися до пошуків принципів, форм і конструкцій узгодженої взаємодії влади і права.

Історично в основу концепції правової держави як політико-правового ідеалу лягли дві ідеї: правління (панування) права як антитеза правління сильних людей (*rule of law not rule of men*); право має базуватися на розумі, а не бути лише проявом сили і влади.

Правова держава – форма організації державної влади, за якої верховенство в усіх сферах життя належить правовому закону.

Ознаками правової держави є: верховенство і панування права в широкому розумінні і закону у вузькому розумінні; принцип розподілу влади; пріоритет прав і свобод особистості; соціальна захищеність; соціальна справедливість; чітке розмежування функцій держави і суспільства; створення антимонополістичного механізму, який унеможливає зосередження владних повноважень в певній ланці або інститути; закріплення в законі та реалізація в житті суверенності державної влади; формування суспільством на основі норм виборчого права законодавчих органів і контроль за формуванням і втіленням законодавчої волі в законах; відповідність внутрішнього законодавства загальноприйнятим нормам і принципам міжнародного права; взаємна відповідальність держави і особи; наявність громадянського суспільства.

До числа додаткових чинників і умов становлення правової держави, можна віднести: подолання правового нігілізму в масовій свідомості; вироблення високої політико-правової грамотності; розмежування партійних і державних функцій; встановлення парламентської системи управління державою; політико-правовий плюралізм; вироблення нового правового мислення і правових традицій.

В Конституції України закріплено такі ознаки правової держави: принцип верховенства права (ч. 1 ст. 8); здійснення державної влади на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу та судову (ч. 1 ст. 6); вищий пріоритет прав і свобод людини та громадянина (ч. 1 ст. 19); незалежність суду (ч. 1 ст. 126); законність управління (ч. 2 ст. 19); правовий захист людини від порушення її прав державною владою та місцевим самоврядуванням з наступним відшкодуванням за рахунок держави чи органів місцевого самоврядування матеріальної та моральної шкоди (ст.ст. 55, 56).

Також необхідно розглянути форми державного устрою: унітаризм, федералізм, конфедералізм, встановити особливості унітарного устрою України. Проаналізувати проблеми вибору найкращої форми правління, а також національну складову в організації суспільства та державотворенні, а також вплив форм державного устрою та правління на публічне управління.

Тема 7. Глава держави в системі публічного управління
Інститут президентства. Еволюція інституту президентства.

Роль глави держави в управлінні державою.

Інститут президентства. Еволюція інституту президентства в Україні. Роль глави держави в управлінні державою. Повноваження та діяльність Президента України. Відповідальність Президента України. Допоміжні органи в структурі органів публічного управління.

При підготовці до даної теми слід визначити природу інституту глави держави, його роль в управлінні державою, проаналізувати особливості та еволюцію інституту президентства.

Глава держави – це найчастіше одноособний монарх (в монархії) або президент (в республіці). Дуже рідко буває колегіальний монарх (наприклад, Рада емірів в Об'єднаних Арабських Еміратах) або колегіальна президентура (Державна рада на Кубі, Федеральна рада в Швейцарії). Колегіальні президентські ради (зазвичай з трьох осіб) нерідко створюються також в результаті військових і державних переворотів, вони мають тимчасовий характер.

Влада глави держави, його роль в управлінні державою неоднакові. У напівабсолютній монархії (Саудівська Аравія, Оман, Катар і ін.) в руках короля, еміра, султана фактично зосереджена вся влада. Парламенту, що обмежує його повноваження, немає, існуюча рада аш-шура, складений з авторитетних осіб, має консультативний характер (правда, при одностайному рішенні ради воно фактично стає обов'язковим для монарха).

У дуалістичної (напівдуалістичній) монархії (Йорданія та ін.) є парламент, але вирішальні повноваження з управління зосереджені в руках монарха. Він призначає прем'єр-міністра і міністрів. Уряд і міністри відповідальні перед монархом, а не перед парламентом і виконують його волю. У парламентській монархії (Великобританія, Японія та ін.) монарх царює, але не править: його акти (укази і ін.) є недійсними без підпису прем'єр-міністра (правило контраcігнатури).

У президентських республіках (Бразилія, США та ін.) президент володіє широкими повноваженнями і дійсно управляє державними справами. Він на свій розсуд призначає міністрів (призначення іноді потребує схвалення парламенту, але не нижньої, а верхньої палати), які не несуть відповідальності перед парламентом, а відповідають тільки перед президентом (мова йде про політичну відповідальність, тобто про звільнення міністрів в відставку).

Міністри в класичній президентській республіці (США, країни

Латинської Америки) утворюють на спільних з президентом засіданнях кабінет президента і виконують на таких засіданнях роль його радників. Рішення приймає президент, при цьому він не зобов'язаний рахуватися з думкою більшості міністрів.

У змішаних президентсько-парламентарних і парламентарно-президентських республіках, а іноді і в президентських республіках, які не є класичними, створюється колегіальний орган – уряд, прем'єр-міністр і члени якого призначаються і звільняються президентом, але прем'єр-міністр і уряд самостійно важливих рішень у державних справах не приймають (це робить президент). Такий прем'єр-міністр називається в літературі «адміністративний прем'єр» (Єгипет, Перу та ін.).

У парламентській республіці (Німеччина, Індія, Італія) за конституцією президент може бути наділений великими повноваженнями, але фактично він не керує державою, так як може діяти тільки за вказівкою уряду (прем'єр-міністра). Нерідко, як і в парламентській монархії, в парламентській республіці для дійсності його актів потрібна контрасигнатура.

Також варто звернути увагу на те, що глава держави в різних країнах займає свій пост (посада) неоднаковими способами. Монарх – спадковий і довічний глава держави, президент – посада виборна, зазвичай на чотири, п'ять, шість років (в окремих випадках три роки або сім років).

Вибори президента здійснюються різними способами: шляхом голосування виборців (Франція), виборщиками, обраними громадянами-виборцями (США), голосуванням в парламенті (Туреччина), спеціально створюваною виборчою колегією (Німеччина) та ін. Існує і такий спосіб, коли виборів по суті немає: виборцям пропонується одна кандидатура (Сирія та ін.).

Президент може обиратися на один термін (Мексика), на два терміни поспіль (він може обиратися і потім, але після двох термінів необхідна перерва, наприклад в Польщі), без обмежень (Єгипет). Мали місце випадки, коли одна особа переобирався на посаду президента сім (Індонезія), а то і вісім (Парагвай) раз.

Тема 8. Органи законодавчої влади в системі публічного управління

Роль законодавчої влади в управлінні справами держави.

Парламенти їх види та функції в країнах світу.

Законодавчий процес. Форми парламентського контролю.

При вивченні даної теми необхідно визначити місце та роль представницької влади у політичній системі суспільства, проаналізувати вплив громадянського суспільства, партійної системи, територіального устрою країни на розвиток парламентаризму. Розглянути взаємозв'язок законодавчої, виконавчої й судової гілок державної влади; їх суспільний статус в залежності від політичного режиму та форми державного правління; визначити типи парламентів, дослідити фактор опозиції у політичному процесі.

Законодавча влада припускає право, можливість і здатність приймати від імені народу (зазвичай парламентом) або безпосередньо народом – корпусом виборців на референдумі загальнообов'язкові правила – нормативні акти державного значення, що мають найбільш загальний характер і вищу юридичну силу – закони (серед них верховну юридичну силу має основний закон – конституція). Такі правила визначають основи суспільно значущої поведінки і діяльності фізичних і юридичних осіб, органів держави, державних організацій, громадських та інших об'єднань.

Законодавча влада розглядається як вираження волі народу (хоча це не завжди так), його інтересів, народного суверенітету. Тому закони мають особливу юридичну силу і пріоритет у порівнянні з державними актами виконавчої, судової та інших гілок влади.

Лише органи конституційного контролю (наприклад, конституційні суди) можуть позбавити закон дії (хоча і не скасувати його юридично), якщо визнають, що він суперечить конституції, тобто основному закону, що має вищу юридичну силу. У деяких мусульманських країнах (Ірані, Пакистані та ін.) закон також може бути позбавлений чинності, якщо він суперечить Корану.

Органи законодавчої влади здійснюють управління державою насамперед шляхом визначення політики держави, прийняття законів та інших правових актів, а також шляхом формування інших органів держави і здійснення контролю за їх діяльністю. Вони діють на різних рівнях. Є загальнодержавні законодавчі органи, органи суб'єктів федерації та законодавчі органи автономних утворень, що мають політичний характер.

Органом законодавчої влади є насамперед парламент. Це уза-

гальнена назва однопалатного або, частіше, двопалатного загальнодержавного представницького органу. У деяких країнах в доктрині використовується триєдине поняття парламенту (у Великобританії – дві палати і монарх, в Індії – дві палати і президент). Іноді парламентами називають також законодавчі органи суб'єктів федерацій, але зазвичай в даному випадку використовуються терміни «законодавчі збори», «легіслатура». В Україні функції парламенту виконує Верховна Рада України – однопалатний орган.

Однопалатний парламент має різні назви (Всекитайські збори народних представників, Народні збори – в Єгипті, риксдаг - в Швеції). Одна з палат двопалатного парламенту зазвичай має назву палати депутатів (представників), національних зборів, інша – сенатом (в федераціях – іноді рада союзу; в Росії - Рада Федерації). Майже у всіх країнах великими правами володіє нижня палата. Вона завжди обирається безпосередньо громадянами, але іноді закон встановлює фіксоване представництво від різних категорій населення (наприклад, в Уганді крім загальної норми представництва є 10 представників від армії, п'ять – від пенсіонерів і інвалідів, три – від робітників і т. д.). Ті чи інші фіксовані норми представництва (зокрема, для жінок, прихильників деяких релігій) існують у багатьох країнах Сходу (Іран, Пакистан і ін.). Верхня палата парламенту може формуватися шляхом прямих, непрямих виборів, призначення та ін.

Як правило, парламент - єдиний законодавчий орган держави, і орган колегіальний. Свої рішення він приймає на засіданнях. Так діє парламент і в Україні. Однак в деяких країнах на додаток до парламенту або замість нього існують інші законодавчі органи. У тих мусульманських країнах, де немає парламенту, законотворчу функцію виконує монарх – король, емір, султан (Саудівська Аравія, Катар, Оман) або рада монархів (емірів) складових частин федерації (Об'єднані Арабські Емірати). Правда, юридично їх акти називаються зазвичай не законами, а низам, оскільки вважається, що всі необхідні закони (кануни) містяться в Корані. В умовах військових режимів законотворчість покладається на військові ради, що створюються після перевороту (парламент розпускається), а іноді – їх голова, оголошений президентом. Видані ними акти теж зазвичай називаються не законами, а законодавчими декретами, декрет-законами, прокламаціями тощо.

У зарубіжних країнах існують також делеговане законодавство і акти, що мають силу закону, видаються на основі так званої регламентарної влади. Делеговане законодавство – це акти виконавчої влади (вони мають різні назви: законодавчі декрети, декрет-закони, ордонанси і ін.), які видаються за уповноваженням парламенту (обох палат при

двопалатний парламент) і мають силу закону. Повноваження дається зазвичай на короткий термін або на видання акта за певним, конкретним питанням. Такий акт підлягає контролю парламенту. За рішенням парламенту він може бути скасований (наприклад, якщо уряд, видаючи акт, вийшло за межі делегованих повноважень).

Закони можуть видавати законодавчі органи суб'єктів федерації, але відповідно до предметів відання. У політичних автономіях (наприклад, в автономних областях Італії або на Аландських островах у Фінляндії) закони можуть видаватися тільки з деяких питань. Іноді місцевими законами називаються акти місцевих органів самоврядування (Бразилія).

Тема 9. Органи виконавчої влади в публічному управлінні

Місце та роль виконавчої влади у політичній системі суспільства.

Система органів виконавчої влади.

Модель взаємодії виконавчої влади з іншими органами державної влади в державах з різним типом правління.

Під час вивчення даної теми слід з'ясувати роль виконавчої влади в управлінні справами держави, визначити моделі виконавчої влади, проаналізувати структуру та функції урядів. Необхідно проаналізувати статус та роль Кабінету міністрів України як вищого органу виконавчої влади, визначити склад, порядок формування та відставки, повноваження та відповідальність Кабінету міністрів України.

У різних країнах світу діють неоднакові органи виконавчої влади. Іноді таким органом вважається монарх, хоча насправді за парламентарної монархії (на відміну від абсолютної і дуалістичної) у нього немає реальних повноважень. У республіці главою виконавчої влади може бути президент, який дійсно здійснює такі повноваження (в президентській республіці). Іноді президент тільки номінально вважається керівником виконавчої влади, а на практиці діє за вказівками кабінету міністрів (в парламентській республіці). Найчастіше вищим органом виконавчої влади є уряд, який має різні назви (Федеральний уряд в Німеччині, Державна рада в Китаї, Кабінет міністрів в Японії і ін.).

У багатьох країнах розрізняються поняття уряду і кабінету (в Великобританії уряд має різноманітний склад, велику чисельність – до 95 осіб, але ніколи не збирається на засідання; державні справи вирішує кабінет – більш вузький орган, що складається з 18- 20 міністрів, очолюваний прем'єр-міністром). Іноді розрізняють засідання ради мі-

ністрів (якщо на них головує глава держави) і засідання ради кабінету (якщо ними керує адміністративний прем'єр і вирішуються лише приватні, а не принципові питання). У деяких країнах зі складу уряду виділяється більш вузький орган – президія, бюро і т.д., який від імені уряду вирішує багато питань, але все ж найбільш важливі (наприклад, рішення про внесення в парламент урядових законопроектів) може приймати тільки склад уряду в цілому (при достатньому кворумі).

Органи виконавчої влади мають найбільший, розгалужений апарат і займаються повсякденною роботою по виконанню правових актів, проводять організаційні та інші заходи (наприклад, відповідно до закону про державний кордон створюють систему її охорони, законодавство про масові демонстрації вимагає від виконавчих органів встановлювати маршрут руху, закон про партії – вести реєстр політичних партій і т. д.). Виконуючи ці функції, вони застосовують розпорядження, самі видають правові акти (в тому числі нормативні) в межах своїх повноважень. Тому нерідко йдеться про виконавчо-розпорядчу діяльність. Поряд з виконавчими (правозастосовними) і розпорядчими функціями виконавча влада здійснює організаційні та нормоустановчі функції підзаконного характеру (видає постанови, декрети, накази, інші акти).

В рамках розгляду теми також необхідно визначити модель взаємодії виконавчої влади з іншими органами державної влади в державах з різним типом правління.

Тема 10. Органи судової влади та прокуратура в системі публічного управління. Контроль та відповідальність в публічній політиці

Судова гілка влади в публічній політиці.

Роль судової влади в управлінні справами держави.

Місце та роль прокуратури в управлінні справами держави.

В рамках теми слід з'ясувати роль судової влади в управлінні справами держави, визначити конституційні принципи правосуддя.

Судова влада є гілкою державної влади. Громадські суди (товариські, третейські та ін., церковні суди, Священний Синод) такої влади не мають. Їх рішення громадських судів для примусового виконання вимагають підтвердження з боку державного суду.

Своїми рішеннями суд підтримує і зміцнює існуючий порядок, легітимність державного управління. При цьому будучи органом держави, він може протиставити себе їй та її установам, коли вони вихо-

дять за межі законів і норм, створених ними. Тим самим суд обмежує державу, сприяючи розвитку демократичних засад.

Суд відіграє значну ідеологічну роль, виховує у громадян повагу до закону, прийнятим в суспільстві стандартам поведінки.

Виконуючи насамперед охоронну функцію, за своїми якостями, кадровим складом і положенню в державному механізмі суд має консервативну природу, характеризується високим ступенем бюрократизму. З іншого боку, суд захищає права індивіда від свавілля держави, відстоює законні інтереси «меншини», оберігаючи тим самим свободу особистості.

Судова влада істотно відрізняється від законодавчої і виконавчої: суд не створює загальних правил поведінки, як це робить парламент (винятком є лише прецеденти в країнах англосаксонського права), він не займається виконавчою діяльністю. Влада суду має конкретний характер. Діючи в особливій процесуальній формі, суд розглядає і вирішує конкретні кримінальні, цивільні, адміністративні, трудові та інші справи. Тим самим суд вирішує конфлікти в суспільстві, використовуючи державну владу.

Державна судова влада належить не судовій установі як такій, а судової колегії чи судді.

Положення суду в суспільстві є суперечливим, оскільки, поперше, з одного боку, суд володіє широкими повноваженнями, яких позбавлена і законодавча, і виконавча влада (приймаючи рішення, суд може на основі закону позбавити людину свободи і навіть життя, відібрати майно, розпустити політичну партію, змусити державний орган скасувати прийняте рішення і відшкодувати особі або організації шкоду, позбавити батьків батьківських прав і т. д. З іншого боку, це порівняно слабка влада, тому що вона не спирається безпосередньо на підтримку громадян-виборців, як законодавча влада, не має таких силових механізмів, як виконавча влада.

В політичному аспекті положення суду також є суперечливим. Так, на відміну від законодавчої і виконавчої влади, що безпосередньо беруть участь в політиці, при здійсненні судової влади політичний тиск має бути виключено. В той же час суд – частина суспільства, і державна політика не може не справляти на нього вплив. Особливо це стосується вищих і конституційних судів.

Судова гілка влади має свої органи суддівського самоврядування. У багатьох зарубіжних країнах це ради магістратури (в число магістратів входять судді, судові слідчі (слідчі судді) і прокурори). Органи суддівського самоврядування не здійснюють судову владу, не розглядають конкретні кримінальні і цивільні справи.

При підготовці теми також необхідно визначити місце та роль прокуратури в управлінні справами держави, встановити роль контролю та визначити контролюючі органи в системі публічного управління, визначити сутність та функції види і форми контролю в публічному управлінні, з'ясувати функції державних контролюючих органів, проаналізувати відповідальність органів державної влади та місцевого самоврядування у сфері публічного управління, а також відповідальність недержавних організацій, органів і осіб, які не знаходяться на державній службі чи службі в органах місцевого самоврядування, за правопорушення у сфері публічного управління.

Прокуратура являє собою особливу систему органів. Головне завдання прокуратури – нагляд за дотриманням Конституції і законів.

Систему прокуратури важко віднести до будь-якої з гілок відомої тріади влади: законодавчої, виконавчої і судової. Деякі дослідники вважають, що прокуратура перебуває поза гілок влади, інші стверджують, що це особлива частина виконавчої влади, треті називають органи прокуратури складовою частиною розміщеної контрольної влади, що виникла на додаток до зазначених трьох в сучасних умовах. Існують і інші точки зору.

Прокурори здійснюють нагляд за дотриманням Конституції і виконанням законів міністерствами і відомствами, органами місцевого самоврядування, органами контролю, їх посадовими особами, а також за відповідністю законам видаваних ними правових актів; дотриманням прав і свобод людини і громадянина тими ж органами і посадовими особами, а також органами управління і керівниками комерційних і некомерційних організацій; виконанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність, дізнання та досудове слідство; виконанням законів адміністрацією установ, що виконують покарання або інші заходи примусового характеру, призначені судом тощо.

Тема 11. Регіональний та місцевий аспект політико-управлінських відносин у публічній політиці

Публічне управління на регіональному та місцевому рівні

Місцева влада і самоврядування.

Публічне управління та децентралізація влади.

При розгляді даної теми необхідно визначити що являє собою публічне управління на регіональному та місцевому рівні. Встановити рівень регіонального управління в Україні. З'ясувати сутність поняття «муніципальна публічна влада».

В теорії соціального управління пропонується розрізняти наступні типи систем управління: державне, громадянське та муніципальне. Вони характеризуються різним співвідношенням управлінських функцій: одна зі складних функцій є домінуючою, а інші – обслуговуючими по відношенню до неї. В громадських організаціях центральної є функція визначення мети, особливо її кількісний аспект.

У державному управлінні головною є функція регламентації, а об'єктом управління, як правило, - однорідна діяльність керованих суб'єктів, що виділяється з різних підстав. Муніципальне управління має риси як державного, так і цивільного управління, тобто є змішаним. У муніципальному управлінні, як і в державному, присутня функція регламентації діяльності громадян, однак тут також значною є функція цілепокладання, наприклад при забезпеченні потреб громадян.

Слід також розглянути поняття місцевої публічної влади. Під нею розуміють всю сукупність інститутів місцевої виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.

В рамках другого питання слід розглянути роль регіональної публічної влади і місцевого самоврядування, визначити основи місцевого самоврядування, сфери управління, повноваження та компетенції місцевого самоврядування.

Питання місцевого значення існують не тільки в низовому муніципальному утворенні, а й на кожному рівні територіальної організації держави, в будь-якому територіальному публічно-правовому утворенні, хоча вони неоднакові на різних рівнях.

У будь-якому муніципальному утворенні, на його території мають місце також питання державного або регіонального значення, і вони теж неоднакові на різних рівнях: чим вище рівень, тим більш вони істотні.

На території будь-якого територіального публічно-правового утворення функціонує не тільки самоврядування, але і державне управління, діють відповідні правові акти та органи. Однак вони аж ніяк не стають частиною місцевого самоврядування – кожен займається своїми питаннями.

Управління «на місцях» потрібно вивчати при ширшому підході: не тільки як муніципальне самоврядування, а й як місцеве державне і громадське управління (останнє – з боку автономних територіальних утворень).

Міське самоврядування в регіональних одиницях в закордонних країнах має іншу форму, ніж місцеве самоврядування в соборно муніципальних утвореннях.

На низовому рівні при укрупнених громадах все більш пошире-

ним стає порядок, коли обрана громадянами рада обирає мера, бургомістра і ін. А останній здійснює місцеву (муніципальну) публічну виконавчу владу і одночасно вважається представником державної (в Західній Європі - публічної) служби (швидше за все, не отримуючи за це додаткову винагороду).

На регіональному рівні все більш частою стає дуалістична система управління на місцях – обрана громадянами рада та її голова (останній – виконавча влада з питань місцевого значення даної територіальної одиниці), а з іншого боку – призначений зверху чиновник загальної компетенції і галузеві відділи, які здійснюють повноваження держави (і суб'єкта федерації в федеративних державах) на рівні, умовно кажучи, регіонального квазімуніципального утворення.

При розгляді третього питання слід визначити поняття централізації та децентралізації, з'ясувати сучасні підходи до децентралізації влади, визначити особливості запровадження нової ідеології функціонування виконавчої влади місцевого самоврядування як діяльності щодо забезпечення реалізації прав і свобод громадян, надання державних та громадських послуг.

Тема 12. Публічна служба як складова публічної політики

Публічна служба.

Управлінські рішення в публічному управлінні.

При вивченні даної теми необхідно розглянути теоретико-прикладні засади державної служби. Принципи, організація і функціонування державної служби. Сучасні моделі публічної служби. модернізація систем державної служби та служби в органах місцевого самоврядування в Україні та світі. Інноваційні процеси в системі публічної служби та публічного управління. Управління інноваційними процесами в системі державного управління та місцевого самоврядування.

Публічна служба об'єднує службу в державних і недержавних суб'єктів публічної влади - органи державної влади та місцевого самоврядування.

Державна служба являє собою складову частину інституту публічної служби, яка в свою чергу складається з громадянської та спеціальної служби.

З одного боку державна служба може виступати в якості державного та правового соціального інституту, який здійснює в межах своєї компетенції реалізацію функцій і завдань органів державної влади шляхом професійного виконання службовцями своїх обов'язків. З ін-

шого – вона може розглядатися як професійна діяльність осіб, які займають посади в державних органах та їх апараті щодо практичного виконання завдань і функцій держави та отримують заробітну плату за рахунок державних коштів.

На противагу практиці державного управління, яка спирається на ієрархію і безумовне виконання наказів і розпоряджень, головними параметрами публічної політики та управління стають згода та договір.

Функціональні особливості діяльності політика і державного службовця полягають в наступному. У першому випадку набуття легітимності здійснюється за допомогою делегування суспільством владних повноважень політику за підсумками виборів. Державному службовцю повноваження з управління певною сферою суспільства можуть делегуватися Президентом, коаліцією в парламенті, урядом, партією. Політик дотримується певного політичного курсу в суспільстві, інтересів і цінностей певної партійної доктрини або світогляду, приймає рішення відповідно до політичної доцільності. Чинownik втілює в життя державну політику в певній сфері суспільства з позиції політичної сили, яка отримала легітимність, при цьому процес прийняття рішень завжди повинен бути узгоджений з реалізацією державної політики. Адміністративна посада – це посада, визначена відповідно до акту законодавства і передбачена штатним розписом в органах виконавчої влади, яка займається на професійних та, як правило, конкурсних засадах.

Політична посада займається політичними діями, що забезпечують вироблення і реалізацію державної політики. Політичний характер зазначеного виду посад визначається не тільки партійністю особи, що обіймає цю посаду, але і особливим порядком призначення та звільнення, публічною відповідальністю за наслідки діяльності.

Розрізняють чотири моделі публічної служби: централізована закрита модель (реалізована в унітарній державі); відносно децентралізована закрита модель (у федеративній державі); відносно децентралізована відкрита модель (в унітарній державі); децентралізована відкрита модель (у федеративній державі).

Закрита модель притаманна більшості країн континентальної Європи. Вона характеризується: субординаційною організацією системи державної служби, докладною нормативною регламентацією компетенції кожного рівня державної служби; «закритою» системою підбору кадрів; високим правовим і соціальним статусом службовців, за якого кар'єрне зростання, заробітна плата і пільги в основному залежать від стажу та займаної посади; складною процедурою звільнення

державних службовців.

Централізовано закрита модель сформувалась у Франції. Їй притаманні: високий рівень централізації, що характеризується жорстким контролем з центру службовців в провінціях; конкурсна система відбору кадрів; елітарність державної служби, яка підтримується за рахунок «освітньої монополії» кількох навчальних закладів на підготовку державних службовців.

Децентралізована закрита модель побудована в Німеччині. Для неї характерні: висока роль політичних призначень; розмежування компетенції за рівнями управління; багатоступенева система відбору кадрів; високий соціальний статус державного службовця та існування інституту почесного чиновника; повноцінна система гарантій правового і соціального захисту службовця.

Відкрита модель публічної служби характерна для англосаксонських країн. Її риси: відсутність чітко організованої системи нормативно-правового регулювання службових відносин; відкрита конкурсна система набору кадрів; залежність оплати праці і посадового зростання від результатів роботи службовця; спрощення процедури звільнення.

Децентралізована відкрита діє в Великобританії. Їй притаманні: уніфікована система державної служби (введені три класи службовців: адміністратори, виконавці і клерки), відкриті конкурсні іспити (за методиками Оксфордського і Кембриджського університетів); поділ урядових установ на центри формування політики та установи, які виконують рішення, що були перетворені в неурядові організації (QUANGO), що працюють з центрами формування політики на основі договорів; широке поширення служби за контрактом у системі QUANGO.

Децентралізована відкрита модель характерна для США. Її риси: висока роль політичних призначень в системі публічної служби; залежність оплати праці та просування по службі від результатів роботи службовця; висока децентралізація; диференціація в системі публічної служби: існують публічні службовці, під якими розуміються всі працюючі за наймом в установах США, урядові службовці - вищі політичні призначенці, громадянські службовці - професійні незмінні чиновники, складові до 60% держслужбовців.

Враховуючи історичні корені української державної служби, оптимальним варіантом є система публічної служби континентального зразка (стабільність публічної служби, високий соціальний статус державного службовця, складна процедура звільнення) з використанням окремих елементів англосаксонської моделі (відкритість державної служби, впровадження конкурсного механізму підбору кадрів).

Такий варіант дозволив би зберегти елементи наступності та стабільності вітчизняної державної служби.

В рамках теми також слід проаналізувати сутність, зміст та види управлінських рішень, визначити моделі процесів розробки та прийняття управлінських рішень, дослідити стратегічні тактичні та оперативні рішення, а також форми об'єктивації та реалізація управлінських рішень.

Тема 13. Комунікації та комунікативні зв'язки в публічному управлінні

Поняття і види комунікацій і комунікативних зв'язків у публічному управлінні. Внутрішньорганізаційна комунікація в публічному управлінні.

Механізми вирішення конфліктів в системі публічного управління.

Методи й механізми захисту прав і свобод людини.

При розгляді даної теми варто звернути увагу на поняття, суб'єкти і об'єкти комунікацій у публічному управлінні, визначити особливості внутрішньорганізаційної комунікації в публічному управлінні. Проаналізувати вертикальні та горизонтальні комунікативні зв'язки між органами державного управління центрального та місцевого рівнів, комунікацію між органами державної влади та органами місцевого самоврядування, комунікативні зв'язки між представницькими та виконавчими інститутами публічного управління.

Комунікація в публічному управлінні – це специфічна діяльність, яка має чотири основні напрямки: стратегічні комунікації; кризові комунікації; масові комунікації; міжособистісні комунікації. Всі вони реалізуються декількома шляхами: спілкування; електронні технології для спілкування; урядовий зв'язок; закон як комунікації; PR-комунікація. Такі комунікації поділяються на дві площини: комунікації з громадськістю та комунікації в межах державно-адміністративної системи. Їх реалізація передбачає використання методів: пропаганди; переконання; залучення; освіти; пояснення; роз'яснення; діалогу медіа-ції; інформування.

Комунікативна політика реалізується на національному, субрегіональному та місцевому рівні. Комунікація для уряду – це велика робота, спрямована на отримання підтримки від громадськості, крім того вона допомагає громадянам зрозуміти їх права та обов'язки. Для досягнення цілей комунікаційної політики використовуються інформаційні

офіси, інформаційні послуги, ЗМІ, електронне спілкування та управління, електронний уряд, комунікаційні проекти, соціальні проекти тощо.

Комунікація з громадськістю передбачає не тільки інформування, а й налагодження зворотнього зв'язку з метою врахування громадської думки при виробленні та реалізації політичних рішень.

Також варто розглянути комунікацію в публічному управлінні як демократичний механізм, розглянути такі види консультацій з громадськістю, як публічне обговорення та вивчення громадської думки. Проаналізувати сутність та особливості функціонування громадських рад, угоди між органами публічного управління та недержавними інститутами, особливості проведення громадської експертизи актів органів публічної влади тощо.

Комунікаційна діяльність органів державної влади включає в себе забезпечення інформаційного обслуговування органів державної влади та місцевого самоврядування; налагодження комунікації з «внутрішніми клієнтами» - державними службовцями та посадовими особами місцевого самоврядування; забезпечення комунікативної взаємодії з «зовнішніми клієнтами» - громадянами та інститутами громадянського суспільства.

PR-комунікація реалізується з трьох позицій: з громадянами; з державними установами; із зацікавленими сторонами. До її методів можна віднести: надання інформації; обговорення; планування; інформаційнопропагандистські кампанії; поширення нової інформації.

При опрацюванні теми також слід розглянути механізми вирішення конфліктів в системі публічного управління, дослідити регулювання та вирішення конфліктів у взаємовідносинах в системі публічного управління, політичні та соціальні конфлікти в системі публічного управління.

Варто розглянути свободу і відповідальність в публічному управлінні, методи та механізми захисту прав і свобод людини. Визначити головні риси системи захисту прав і свобод в Україні.

Тема 14. Політичний аналіз та інформаційно-аналітична складова політико-управлінського процесу

Політичний аналіз у публічному управлінні.

Управлінське консультування в публічному адмініструванні.

Основні напрями та сутність експертної роботи в публічному управлінні.

При підготовці до даної теми необхідно визначити сутність політичного аналізу у публічному управлінні, а також інформаційно-аналітичного забезпечення та супроводження політико-управлінської діяльності, актуальність широкого впровадження аналітичних технологій у публічне управління. Встановити роль політичної аналітики для потреб державного управління, проаналізувати основну її процедуру – «політичний аналіз державної політики». Державна влада як об'єкт політичного аналізу в інформаційно-аналітичній складовій державного управління.

В умовах трансформації політичної системи важливо оперативне інформаційно-аналітичне обслуговування органів державної влади і управління в центрі і в регіонах. Тому важливої ролі набуває інформаційно-аналітичне забезпечення публічного управління.

Система інформаційного-аналітичного забезпечення управління, на думку С.О. Телешуна та І.В. Рейтеровича, являє собою взаємозалежну та відповідним чином сформовану сукупність організаційних, організаційно-правових, інформаційних, методичних, програмно-технологічних компонентів, що забезпечує необхідну якість прийнятих управлінських рішень за рахунок раціонального використання інформаційних ресурсів та інформаційних технологій.

Суб'єкти владних відносин постійно взаємодіють із інформаційним середовищем, регулюють рух інформації, аналізують тенденції й на цій основі розробляють рекомендації для прийняття управлінських рішень, удосконалення оптимального управлінського впливу для досягнення цілей керування.

Система інформаційно-аналітичного забезпечення спрямована на виконання таких завдань: моніторинг стану об'єкта управління; контроль за виконанням політичних рішень; аналіз проблемних ситуацій і прогнозування їх розвитку; підготовка управлінських рішень та їх документальне оформлення, експертиза політичних рішень та проблем.

При вивченні теми також слід з'ясувати роль політичного консультування в публічному адмініструванні, визначити актуальні проблеми використання консультування у публічному управлінні. Вста-

новити навички знання і вміння, необхідні для радника і консультанта, складові консультаційного процесу, три моделі консультування: експертна модель, модель «лікар-пацієнт», «кооперативна» модель, їхні переваги і недоліки у певних ситуаціях.

Політичне консультування – це діяльність, пов'язана з наданням клієнтові рад, покликаних забезпечити досягнення їм політичних цілей. До основних функцій політичного консалтингу можна віднести: дослідження політичної ситуації (за категоріями її прояву: від досліджень іміджу окремого суб'єкта політичної ситуації до досліджень виборної історії суспільства); прогнозування політичної ситуації (за категоріями її прояву); реалізація маркетингового аспекту (позиціонування в політичній ситуації, розробка стратегічних планів і програм, формування іміджу та ін.); створення і перетворення структур, які є суб'єктами політичної ситуації або впливають на неї; оцінка ефективності проектів і заходів, покликаних тим чи іншим способом вплинути на існуючу політичну ситуацію; реалізація стратегічних і тактичних планів впливу на політичну ситуацію; оперативне реагування на зміну політичної ситуації (стратегічне і тактичне).

Також варто визначити основні напрями та сутність експертної роботи в публічному управлінні, розглянути політичну експертизу у державному управлінні як специфічну форму політичного консультування, актуальність використання експертного знання у публічному адмініструванні в сучасній Україні. Проаналізувати політичну експертизу як професійну діяльність, процес подальшого формування професійних засад політичної аналітики в Україні.

Для підвищення якості політичних рішень необхідне залучення додаткових ресурсів та спеціалістів – експертів. Політична експертиза має місце під час підготовки управлінських політичних рішень. Вона являє собою своєрідний механізм діалогу між суспільством і державою, впливає на політичну культуру суспільства, може служити передумовою громадянського вибору для кожної людини. Політична експертиза піднімає питання моралі в політиці.

Особливу увагу слід звернути на політичне прогнозування та його значення для потреб державного управління. Необхідно з'ясувати вузьке та широке значення поняття «політичне прогнозування», його напрями, що існують у суспільному житті, зв'язок прогнозування з цілепокладанням у суспільній сфері, типологію політичного прогнозу, методи прогнозування (екстраполяція, моделювання, експертиза, різні види колективної генерації ідей, побудова сценаріїв, прогнозні графи, а також інші методики), а також визначити джерела інформації для політичного прогнозування.

Тема 15. Вітчизняна традиція політико-управлінських відносин та уроки національного державотворення

Витоки та еволюція національної традиції врядування в Україні і її політико-правове оформлення.

Зарубіжний досвід публічного управління і його використання у вітчизняній практиці.

В рамках аналізу даної теми необхідно з'сувати національну традицію публічної влади й управління, визначити витoki національної традиції врядування в Україні і її політико-правове оформлення. Перші державні утворення на території сучасної України. Слід проаналізувати структури влади й управління і пряме народовладдя в Київській Русі. Прослідкувати розвиток державотворчих ідей у працях українських мислителів з часів Київської Русі до початку XIX ст., ідеологічні і політико-правові засади розбудови національної держави у Конституції Пилипа Орлика, вплив “Весни народів” на процеси національного відродження і поширення демократичних ідей на західноукраїнських землях.

Слід пам'ятати, що традиційна модель публічного управління, що виникла в XIX ст. залишилася незмінною у своїй концептуальній основі та в своїх найбільш істотних рисах зберігається в більшості демократичних правових держав сучасного світу. Вона характеризується наступними ознаками: домінування прямого управління та імперативних методів в загальному обсязі методів публічного управління; системність публічної адміністрації та публічного управління; неперсоніфікованість публічної адміністрації та публічного управління; комплектування структури публічної адміністрації посадовцями, що здійснюють трудову діяльність на постійній основі на неперсоніфікованих посадах; світськість, політична і ідеологічна нейтральність публічної адміністрації та публічного управління; стандартизованість, тобто урегульованість нормами права інструментів і процедур публічного управління; встановлення чітких взаємозв'язків підзвітності/ підконтрольності та відповідальності; націленість на досягнення граничної ефективності; чіткий поділ між політикою і управлінням. Така модель сформована і в Україні.

Також необхідно розглянути відродження української державотворчої традиції в конституціях і конституційних проектах кінця XIX ст. – початку XX ст. Визначити ідейну, теоретичну і політико-правову основу організації публічної влади і управління в роки визвольних змагань (1917-1920). Концептуальні засади радянської адмініст-

ративно-командної системи державного управління. Відродження демократичних традицій публічної влади і управління у перші роки після проголошення незалежності. Політико-адміністративний спадок незалежної Української держави. Розбудова системи державного управління після проголошення незалежності (з 1991 р.). Виклики і загрози, що постали перед Україною на сучасному етапі, їх сутність і природа. Проблема спроможності вітчизняного інституту держави: обумовлюючі чинники і магістральні напрями розв'язання. Угода про Асоціацію між Україною і ЄС як змістовий орієнтир всеосяжних інституційних змін.

Також в рамках теми варто розглянути зарубіжний досвід публічного управління і його використання у вітчизняній практиці. Особливу увагу слід звернути на загальні принципи державного управління держав-членів ЄС, що являють собою «Європейський адміністративний простір». Він включає в себе набір загальних стандартів для дій у рамках державної адміністрації, що визначені в законі і застосовуються на практиці за допомогою процедур та механізмів підзвітності. Країни-претенденти на членство в ЄС розробляючи свої системи державного управління, мають враховувати ці стандарти. Європейський адміністративний простір має бути орієнтиром для реформ державного управління в таких країнах.

При підготовці до теми необхідно проаналізувати стратегію адміністративних реформ у країнах із розвинутою ринковою економікою, країнах Східної Європи і на теренах колишнього СРСР, а також можливі шляхи адаптації зарубіжного досвіду державного управління і проведення інституційних реформ до вітчизняних умов у контексті імплементації Угоди про асоціацію між Україною і ЄС.

V. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. ПОЛІТИКА ТА УПРАВЛІННЯ: ЗАКОНОМІРНОСТІ ВЗАЄМОДІЇ ТА РІВЕНЬ ВЗАЄМНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Тема 1. Публічна сфера та публічна політика

1. Спільна предметна сфера політики та управління. Порівняння системних характеристик політики та управління.
2. Сутність феномену управління. Об'єкти та суб'єкти управління.
3. Види соціального управління. Публічне управління як вид соціального управління.
4. Аналіз понять: політика, система, система управління, політичне управління, функції управління та політики. Політика та політичне управління. Державна та публічна політика.
5. Траєкторія розвитку концепції публічної сфери. Публічне управління, публічна влада та публічна сфера: взаємозалежність понять.
6. Публічне управління та суспільство.
7. Чи притаманні публічній політиці модерного і постмодерного суспільств відмінності і які саме?

Література до теми: 1, 2, 5, 9, 34, 39, 46, 52, 57.

Тема 2. Політична система та управління суспільством

1. Політична система – простір публічної політики
 - 1.1. Визначить, у чому полягає відмінність політичної влади від державної. Чи є державна влада неодмінною умовою функціонування політичної системи?
 - 1.2. Політико-управлінський аспект функціонування політичної системи.
 - 1.3. Типологізація політичних систем.
 - 1.4. Політична система України: основні етапи її трансформації.
- Дискусійні питання:*
- 1.5. Спираючись на типологізацію політичних систем С. Ліпсета, засновану на параметрах «ефективності» та «легітимності», визначте, до якого типу належать політичні системи провідних країн світу.
 - 1.6. Покажіть роль політичної комунікації у функціонуванні політичної системи. Розкрийте значення ЗМІ та публічної інформації для функціонування політичної системи.

2. Політична влада та управління в контексті впровадження публічної політики.

2.1. Феномен влади. Поняття «влада», «політична влада», «державна влада», «публічна влада».

2.2. Суперечності між владою та управлінням.

2.3. Механізми взаємодії влади та управління.

2.4. Місце та роль інститутів влади у формуванні системи державного управління.

2.5. Типи публічного управління. Держава як суб'єкт політичної влади.

2.6. Взаємозв'язок і взаємозалежність політичної та економічної влади.

Дискусійні питання:

2.7. Визначте теоретичні засади принципу розподілу влад, історичні форми виконавчої влади, умови формування професійного апарату управління як спеціалізованого органу реалізації влади. Охарактеризуйте структуру та основні характеристики апарату управління. Які існують умови розширення та звуження функцій управлінського апарату?

2.8. У роботі «Про дух законів» Ш.Л.Монтеск'є пояснює, до яких негативних наслідків може призвести об'єднання різних гілок влади. Спробуйте і Ви уявити наслідки об'єднання:

а) законодавчої та виконавчої влади;

б) законодавчої та судової влади;

в) виконавчої та судової влади;

г) усіх трьох гілок влади.

3. Фактор політичної культури в політико-управлінських відносинах.

3.1. Політична культура як соціальний феномен.

3.2. Особливості політичної культури України.

3.3. Політична соціалізація як функція політичної культури. Духовна та предметно-функціональна форма політичної культури, її вплив на публічне управління.

3.4. Специфічні риси політичної культури американського, французького та німецького суспільств та їх вплив на формування моделі публічного управління.

Дискусійні питання:

3.5. Чи пов'язані і як між собою соціокультурні характеристики країни і політичні інститути, що в них виникають, становляться і розвиваються?

Література до теми: 1, 2, 5, 9, 10, 34, 40, 47, 52.

Тема 3. Політичний режим та політико-управлінська діяльність

1. Фактор політичного редиму у публічній політиці.

1.1. Специфіка політико-управлінської діяльності в авторитарних і тоталітарних режимах.

1.2. Особливості політико-управлінської діяльності в демократичних суспільствах.

1.3. Держава, суспільство, людина: моделі взаємодії.

1.4. Демократичний та авторитарний стиль публічного управління.

1.5. Передумови становлення авторитарних режимів у країнах Середньої Азії.

1.6. Особливості гібридних політичних режимів у посттоталітарних країнах.

1.7. Українські політичні реалії на тлі трансформаційних змін пострадянського політичного простору.

2. Демократія і участь громадян в управлінні.

2.1. Витоки та сутність демократії.

2.2. Місце демократії як політико-управлінської практики в політичній історії людства.

2.3. Порівняльна характеристика колективістських, індивідуалістичних та плюралістичних концепцій демократії. Сформулюйте їх основні положення. Визначте, чим сучасна демократія відрізняється від античної? Розкрийте основні переваги та недоліки різних історичних форм демократії.

2.4. Економічні та соціокультурні передумови демократії.

2.5. Загрози та ризики розвитку демократії в перехідних суспільствах.

2.6. Роль політико-управлінського класу у демократичному транзиті.

Дискусійні питання:

2.7. Підготуйте аргументи до дискусії на тему: «Демократія – майбутнє людства чи феномен західної цивілізації?».

Література до теми: 4, 5, 20, 34, 40, 45, 52, 56.

Тема 4. Громадянське суспільство як суб'єкт публічного управління

1. Громадянське суспільство – основа дієвого публічного управління.

1.1 Основні етапи формування та еволюції громадянського суспільства.

1.2 Інституції і функції громадянського суспільства. Сутнісні характеристики громадянського суспільства.

1.3 Різновиди та моделі громадянського суспільства.

1.4 Розвиток громадянського суспільства в незалежній Україні.

Дискусійні питання:

1.5 Чи не вступає поняття «державний суверенітет» у протиріччя з демократичною нормою, згідно з якою єдиним джерелом влади у державі є народ? Поясніть Вашу думку.

1.6 Поясніть, чому формування громадянського суспільства розглядається як обов'язкова умова демократії.

1.7 Як історично змінювалися уявлення про співвідношення людини, суспільства та держави?

1.8 Чому формування громадянського суспільства можливе лише на базі сформованої політичної нації, у той час, як існування політичної нації можливе й без формування інститутів громадянського суспільства?

1.9 Які соціокультурні чинники сприяли формуванню громадянського суспільства саме у новочасний період? Поясніть причини неможливості формування громадянського суспільства в античності та середньовіччі.

1.10 Поясніть співвідношення між поняттями «етнічна нація», «політична нація» та «громадянське суспільство» та зв'язок цих понять із розрізненням таких двох типів об'єднання людей, як «спілка» та «спільнота».

1.11 Які саме причини (у тому числі, пов'язані з особливостями української історії та нашої політичної культури) ускладнюють формування в Україні громадянського суспільства? Спробуйте здійснити всебічний аналіз цього питання.

1.12 Спробуйте окреслити перспективи побудови громадянського суспільства в Україні, спираючись на відомі Вам наукові розробки. Висловіть також Вашу особисту точку зору на це питання.

2. Політичні партії в структурі публічного управління.

2.1 Роль політичних партій у розвитку демократії.

2.2 Структура, класифікація та функції політичних партій.

2.3 Сучасні партійні системи.

- 2.3. Етапи становлення партійної та виборчої системи України.
- 2.5. Специфіка багатопартійності в Україні.
- 2.6. Партійний чинник формування політико-управлінських відносин.
- 2.7. Роль партій у формуванні управлінської еліти: європейський досвід та українські реалії.
- 3. Суспільні процеси як суб'єкти та об'єкти публічного управління.

- 3.1. Поняття, сутність і структура політичного процесу.
- 3.2. Типологія та режими політичних процесів.
- 3.3. Революція та реформа.
- 3.4. Особливості публічного управління в умовах різних політичних процесів.
- 3.5. Політичний процес, політичний розвиток та політична модернізація.
- 3.6. Особливості трансформаційних процесів постсоціалістичних країн.
- 3.7. Конфлікти як об'єкти державного управління: основні типи та ознаки.
- 3.8. Шляхи вирішення політичних та управлінських конфліктів та їх наслідки. Основні етапи розвитку конфлікту та шляхи його розв'язання.
- 3.9. Вплив конфліктів та ризиків на прийняття політико-управлінських рішень.

Дискусійні питання:

- 3.10. Назвіть основні етапи еволюції теорії політичної модернізації. Як вони пов'язані із історичним розвитком світової спільноти?
- 3.11. Розкрийте сутність проблеми співвідношення культури та демократії. Охарактеризуйте роль релігії у процесах політичної модернізації.
- 3.12. Чи тотожні поняття «транзитивне», «перехідне» і «трансформаційне» суспільство?

Література до теми: 4, 6, 12, 18, 33, 45, 47, 58.

Тема 5. Теоретико-методологічні засади публічного управління

1. Системна методологія як концептуальна основа публічного управління.

- 1.1. Поняття «система публічного управління». Публічне управління як динамічна система, що розвивається.
- 1.2. Суб'єкти та об'єкти публічного управління.

1.3. Загальний закон соціального управління – залежність управління від стану системи та зовнішнього середовища.

1.4. Закон синергії.

1.5. Закон необхідності посилення регулювання та управління суспільними процесами.

1.6. Закон системності організації публічного управління.

1.7. Закон саморозвитку системи публічного управління.

2. Структурні і функціональні взаємозв'язки в системі публічного управління.

2.1. Організаційні структури в системі публічного управління. Сутнісні характеристики (риси) організаційної структури державного управління.

2.2. Принципи публічного управління, систематизація принципів державного управління.

- Загально методичні принципи публічного управління:

- Принципи, що регулюють управління як соціально-політичний процес.

- Принципи, що регулюють управління як соціально-економічний процес.

- Принципи, що регулюють управління як соціально-культурний процес.

3. Світові наукові школи управління та етапи розвитку управлінської думки.

3.1. Розвиток концептуальних ідей публічного управління: витоки та еволюція.

3.2. Давньосхідні та античні мислителі про мистецтво управління суспільством.

3.3. Політико-управлінська проблематика у філософії Середньовіччя та інтелектуальному дискурсі Просвітництва.

3.4. Сучасні політико-управлінські теорії.

3.5. Школа наукового управління (Ф.У. Тейлор, Ф. Гілберт, Л. Гілберт, Г. Гантт).

3.6. Класична школа (А. Файоль, Л. Урвік, Дж.Д. Муні, А.К. Рейлі, Ал.П. Слоун): погляди та досягнення.

3.7. Теорія бюрократії: «ідеальної бюрократії, або бюрократичної організації» М. Вебера.

3.8. Школа людських відносин (М.П. Фоллет, Е. Мейо, А. Маслоу).

3.9. Біхевіористична теорія (К. Арджіріс, Р. Лайкерт, Д. Мак-Грегор, Ф. Герцберг).

3.10. Європейська школа.

3.11. Американська школа.

- 3.12. Японський підхід використання теорії людських відносин.
 - 3.13. Концепція раціонального вибору та «новий менеджеризм».
 - 3.14. Публічне управління в контексті неокласичної теорії.
- Література до теми: 2, 4, 9, 10, 26, 29, 45, 49.*

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. ДЕРЖАВА В КОНТЕКСТІ ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ

Тема 6. Держава як підсистема системи публічного управління

1. Загальна характеристика держави.
2. Теорії походження держави.
3. Державний суверенітет. Незалежність держави.
4. Правова та соціальна держава.
5. Залежність форм державного устрою від історичних умов.
6. Співвідношення форми державного устрою та політичного режиму.
7. Унітаризм, федералізм, конфедералізм. Особливості унітарного устрою України.
8. Проблеми вибору найкращої форми правління.
9. Національна складова в організації суспільства та державотворенні.
10. Вплив форм державного устрою та правління на публічне управління.

Література до теми: 4, 5, 8, 10, 14, 27, 31, 39, 48.

Тема 7. Глава держави в системі публічного управління

1. Інститут президентства.
2. Еволюція інституту президентства в Україні.
3. Роль глави держави в управлінні державою.
4. Повноваження та діяльність Президента України.
5. Відповідальність Президента України.
6. Допоміжні органи в структурі органів публічного управління.

Література до теми: 4, 6, 14, 15, 39, 40, 54, 56.

Тема 8. Органи законодавчої влади в системі публічного управління

1. Місце та роль представницької влади у політичній системі суспільства.

2. Парламент та інститути держави і суспільства. Вплив громадянського суспільства, партійної системи, територіального устрою країни на розвиток парламентаризму.

3. Взаємозв'язок законодавчої, виконавчої й судової гілок державної влади; їх суспільний статус в залежності від політичного режиму та форми державного правління.

4. Типи парламентів.

5. Вибори як елемент представницької демократії та парламентаризму.

6. Фактор опозиції у політичному процесі.

7. Парламент і виконавча влада: проблема взаємодії у транзитних суспільствах.

8. Чи пов'язані і як між собою соціокультурні характеристики країни і владні інститути, що в них виникають, становляться і розвиваються?

Література до теми: 4, 6, 14, 15, 16, 32, 36, 40, 56.

Тема 9. Органи виконавчої влади в публічному управлінні

1. Місце та роль виконавчої влади у політичній системі суспільства.

2. Система органів виконавчої влади в різних політичних режимах.

3. Модель взаємодії виконавчої влади з іншими органами державної влади в державах з різним типом правління.

4. Кабінет Міністрів — вищий орган у системі органів виконавчої влади України: нормативно-правові та організаційні засади.

Література до теми: 4, 6, 14, 15, 25, 39, 54, 56.

Тема 10. Органи судової влади та прокуратура в системі публічного управління. Контроль та відповідальність в публічній політиці

1. Судова гілка влади в публічній політиці.

1.1. Роль судової влади в управлінні справами держави.

1.2. Судова система України.

1.3. Місце та роль прокуратури в управлінні справами держави.

1.4. Реформування органів прокуратури в Україні.

2. Контроль та контролюючі органи в системі публічного управління. Відповідальність в публічному управлінні.

2.1. Сутність та функцій контролю в публічному управлінні.

2.2. Види та форми контролю в публічному управлінні.

2.3. Функції державних контролюючих органів. Значення державних контролюючих органів.

2.4. Відповідальність органів державної влади та місцевого самоврядування у сфері публічного управління.

2.5. Відповідальність недержавних організацій, органів і осіб, які не знаходяться на державній службі чи службі в органах місцевого самоврядування, за правопорушення у сфері публічного управління.

Література до теми: 4, 6, 25, 39, 40, 54, 56.

Тема 11. Регіональний та місцевий аспект політико-управлінських відносин у публічній політиці

1. Публічне управління на регіональному та місцевому рівні.

1.1. Сутність, принципи та завдання державної регіональної політики.

1.2. Теорії регіоналістики. Поняття «регіон», «область», «мікро-регіон», «регіональний розвиток» та ін.

1.3. Регіональний поділ України.

1.4. Політико-правові та організаційні засади регіональної політики в Україні.

1.5. Зумовленість реформування державного управління на місцевому рівні в Україні.

1.6. Інструменти забезпечення конструктивного діалогу між регіональною владою та громадянами.

2. Місцева влада і самоврядування.

2.1. Місцеве самоврядування як основа конституційного ладу

2.2. Міжнародні стандарти з місцевого самоврядування та їхня роль у становленні інституту самоврядування в Україні: Європейська 2.4. 2.4. Хартія місцевого самоврядування; Європейська Хартія регіонального самоврядування.

2.5. Основні теорії місцевого самоврядування:

2.6. Історія становлення самоврядування в Україні.

3. Публічне управління та децентралізація влади.

3.1. Ієрархія інституцій влади і управління.

3.2. Процеси централізації та децентралізації влади.

3.3. Моделі децентралізації влади.

3.4. Європейський досвід децентралізації: уроки для України.

3.5. Реалізація реформи децентралізації влади в Україні.

Література до теми: 3, 4, 14, 15, 22, 25, 26, 30, 41, 44, 46, 53.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 3. ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ПОЛІТИКО-УПРАВЛІНСЬКИХ ВІДНОСИН В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

Тема 12. Публічна служба як складова публічної політики

1. Публічна служба.

1.1. Поняття та зміст державної служби. Виникнення та розвиток державної служби.

1.2. Мета, функції та завдання державної служби.

1.3. Принципи, організація і функціонування державної служби.

1.4. Сучасні моделі публічної служби.

1.5. Правовий статус державного службовця та посади державної служби. Розподіл посад на політичні посади і посади державної служби. Політичні посади та особливості їх виконання.

1.6. Модернізація системдержавної служби та служби в органах місцевого самоврядування в Україні та світі.

1.7. Публічна служба Як механізм зв'язку між державою і громадянином.

1.8. Право громадян на участь в управлінні справами суспільства і публічна служба.

2. Управлінські рішення в публічному управлінні.

2.1. Поняття «управлінське рішення» та причини прийняття управлінських рішень.

2.2. Основні етапи прийняття управлінських рішень.

2.3. Принципи прийняття політико-управлінських рішень.

2.4. Альтернативний підхід в процесі прийняття управлінських рішень.

Література до теми: 1, 5, 9, 29, 39, 40, 54, 56.

Тема 13. Комунікації та комунікативні зв'язки в публічному управлінні

1. Комунікації та комунікативні зв'язки в публічному управлінні.

1.1. Поняття і види комунікацій і комунікативних зв'язків у публічному управлінні. Суб'єкти і об'єкти комунікацій у публічному управлінні.

1.2. Внутрішньорганізаційна комунікація в публічному управлінні.

1.3. Вертикальні та горизонтальні комунікативні зв'язки між органами державного управління центрального та місцевого рівнів.

1.4. Комунікація між органами державної влади та органами місцевого самоврядування.

1.5. Комунікативні зв'язки між представницькими та виконавчими інститутами публічного управління.

1.6. Комунікації в публічному управлінні як демократичний механізм.

1.7. Висвітлення діяльності органів публічного управління як форма прямого комунікативного зв'язку.

1.8. Консультації з громадськістю: публічне обговорення та вивчення громадської думки.

1.9. Громадські ради.

1.10. Угоди між органами публічного управління та недержавними інститутами.

1.11. Сприяння проведенню громадської експертизи актів органів публічної влади.

1.12. Форми місцевої демократії.

1.13. Вимоги до посадових осіб при здійсненні громадських комунікацій.

2. Механізми вирішення конфліктів в системі публічного управління.

2.1. Конфлікти в системі публічного управління.

2.2. Типології конфліктів в політико-управлінській сфері.

2.3. Регулювання та вирішення конфліктів у взаємовідносинах в системі публічного управління.

2.4. Політичні та соціальні конфлікти в системі публічного управління.

2.5. Громадська участь у виробленні програм публічної політики.

3. Права і свободи громадянина.

1.1. Свобода і відповідальність в публічному управлінні.

1.2. Європейські стандарти захисту громадянських прав і свобод.

1.3. Конституційно-правові гарантії прав і свобод людини і громадянина в Україні: поняття, критерії класифікації, види та їх характеристика.

- Особисті права і свободи людини та громадянина в Україні: поняття, види, особливості, загальна характеристика.

- Конституційне право людини на життя і повагу до гідності: поняття, особливості, загальна характеристика.

- Конституційне право на свободу і особисту недоторканість: поняття, особливості, загальна характеристика.

- Конституційне право на недоторканість житла, таємниця листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції: поняття, особливості, загальна характеристика.

- Конституційне право на невтручання у сімейне та особисте життя громадян України: поняття, особливості, загальна характеристика.
 - Конституційне право людини на свободу пересування і вільний вибір місця проживання: поняття, особливості, загальна характеристика.
 - Конституційне право на свободу інформації: поняття, особливості, загальна характеристика.
 - Конституційне право людини на свободу думки і слова: поняття, особливості, загальна характеристика.
 - Конституційне право людини на свободу світогляду і віросповідання: поняття, особливості, загальна характеристика.
 - Конституційне право громадян на звернення: поняття, зміст, правові засади.
 - Конституційне право людини на охорону здоров'я в Україні: зміст, конституційно-правові гарантії, перспективи удосконалення механізму реалізації.
 - Конституційне право людини на освіту в Україні: теоретико-правова характеристика.
 - Конституційне право громадян на працю: сучасний стан та перспективи удосконалення механізму реалізації.
- 1.4. Методи й механізми захисту прав і свобод людини.
 1.5. Системи захисту прав і свобод в Україні.
Література до теми: 2, 5, 9, 35, 38, 46, 47, 48, 55, 58.

Тема 14. Політичний аналіз та інформаційно-аналітична складова політико-управлінського процесу

1. Політичний аналіз у публічному управлінні.
 - 1.1. Причини появи та розвитку політичного аналізу у світі. Актуальності використання політичного аналізу у публічному управлінні в Україні.
 - 1.2. Визначення актуальності політичного аналізу у нормативно-правовому полі України.
 - 1.3. Теоретичний та прикладний політичний аналіз: відмінності у здійсненні
 - 1.4. Методи політичного аналізу як інструмент вироблення політичного рішення.
2. Інформаційно-аналітичне забезпечення та супроводження політико-управлінської діяльності.
 - 2.1. Поняття документу в політичному аналізі. Класифікація документів.

2.2. Методи роботи з документами. Види документальної інформації.

2.3. Специфіка ЗМІ з позицій інформаційного забезпечення політичного аналізу.

2.4. Інтернет як глобальне джерело інформації.

3. Управлінське консультування в публічному адмініструванні.

3.1. Цілі та завдання політичного консультування.

3.2. Структура та зміст політичного консультування.

3.3. Види та форми політичного консультування.

3.4. Спеціалізація консультантів.

3.5. Політичний консалтинг як системна діагностика.

4. Основні напрями та сутність експертної роботи в публічному управлінні.

4.1. Історичні аспекти виникнення політичної експертизи її роль в публічному адмініструванні.

4.2. Ускладнення політичного процесу, його вплив на розвиток політичної експертизи.

4.3. Політична експертиза як засіб впровадження наукових методик у процес прийняття політичних рішень.

4.4. Суб'єкт та об'єкт прикладного політичного аналізу в публічному управлінні.

4.5. Моніторинг як інструмент експертної діяльності. Поняття та види моніторингу. Політичний моніторинг. Принципи моніторингового дослідження.

4.6. Оцінювання в публічному адмініструванні, його функції.

4.7. Критерії оцінювання в політиці.

4.8. Інститути прикладного політичного аналізу в Україні.

5. Політичне прогнозування для потреб державного управління.

5.1. Методика розробки політичного прогнозу.

5.2. Роль прогнозування у прийнятті ефективних управлінських рішень.

5.3. Етапи, принципи та методи прогнозування.

5.4. Класифікація прогнозів та засобів їх розробки.

5.5. Сутність моделювання як інструменту прогнозування управлінських рішень.

Література до теми: 1, 2, 3, 13, 17, 28, 35, 37, 43, 48.

Тема 15. Вітчизняна традиція політико-управлінських відносин та уроки національного державотворення

1. Витоки та еволюція національної традиції врядування в Україні і її політико-правове оформлення.

1.1. Національна традиція публічної влади й управління.
1.2. Державотворчі ідеї у працях українських мислителів з часів Київської Русі до початку XIX ст.

1.3. Перші державні утворення на території сучасної України.
1.4. Становлення управління у Київській і Галицько-Волинській державах (IX – середина XIV ст.). Демократичні традиції: віче, громада та покликання (договір) князя.

1.5. Державницькі погляди та демократична традиція в XIV-XVII ст. Державотворчі процеси на українських землях у складі Великого князівства Литовського та Речі Посполитої (середина XIV – середина XVII ст.)

1.6. Державницькі погляди та демократичні традиції козацько-гетьманської доби.

1.7. Державотворчі процеси та управління в самоврядній Україні (середина XVII-XVIII ст.).

1.8. Буржуазно-демократичні реформи на українських землях у XIX ст. – початку XX ст.

1.9. Демократизм періоду революцій початку XX ст. Державницькі концепції та конституційні проекти в умовах революційних перетворень 1917-1920 рр. на Україні.

1.10. Державотворення в умовах національно-визвольних змагань 1917-1920 рр. на українських землях.

1.11. Особливості державотворення в період «радянської демократії» (1919-1991 рр.).

1.12. Напрями державотворення та розвитку демократії в незалежній Україні.

2. Зарубіжний досвід публічного управління і його використання у вітчизняній практиці

2.1. Механізми державного регулювання та управління і їх застосування у пізнавальній та практичній діяльності.

2.2. Європейський політико-адміністративний простір.

2.3. Інституційні механізми в системі управління ЄС та їх адаптація до вітчизняних реалій.

2.4. Стратегія адміністративних реформ у країнах із розвинутою ринковою економікою.

2.5. Стратегія адміністративних реформ у країнах пострадянського простору.

2.6. Засади управління розвитком держави у контексті доктрини сталого розвитку.

Література до теми: 3, 5, 8, 9, 21, 24, 26, 27, 40, 45, 46, 50.

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. ПОЛІТИКА ТА УПРАВЛІННЯ: ЗАКОНОМІРНОСТІ ВЗАЄМОДІЇ ТА РІВЕНЬ ВЗАЄМНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Тема 1. Публічна сфера та публічна політика

Підходи до визначення поняття «публічна сфера»: структурно-функціональний, ліберальний, медійний.

Траєкторія розвитку концепції публічної сфери.

Публічне управління, публічна влада та публічна сфера: взаємозалежність понять.

Публічне управління та суспільство.

Сутність феномену управління. Соціальне управління.

Публічне управління як вид соціального управління.

Технології соціального управління. Соціальна інженерія.

Системні характеристики публічного управління.

Феномен публічності: історія і сучасність.

Література до теми: 1, 2, 5, 9, 34, 39, 46, 52, 57.

Тема 2. Політична система та управління суспільством

Політична інституалізація у сучасній Україні: проблеми та перспективи.

Типології політичних систем у контексті політико-управлінських практик.

Політична стабільність та політичні ризики.

Концепція раціональної бюрократії М. Вебера. Сучасні концепції бюрократії та теорія організаційного розвитку. Сутність та зміст бюрократії.

Взаємозв'язок понять «влада», «бюрократія», «суспільство».

Політична еліта та бюрократія – важливі суб'єкти здійснення політико-управлінських рішень.

Основні напрямки реорганізації бюрократичного апарату в умовах трансформації політичної системи в Україні.

Легітимність політичної влади у сучасній Україні: проблеми забезпечення.

Політична антропологія про природу влади.

Концепція поділу влади: сучасний стан осмислення.

Політична культура як соціальний феномен.

Особливості політичної культури України.

Функції політичної культури, її типи.

Політична соціалізація як функція політичної культури.

Духовна та предметно-функціональна форма політичної культури, її вплив на публічне управління.

Політичні системи пострадянських країн: інституційний та не інституційний аспекти.

Політична культура як фактор модернізації суспільства: уроки посткомуністичної трансформації.

Література до теми: 1, 2, 5, 9, 10, 34, 40, 47, 52.

Тема 3. Політичний режим та політико-управлінська діяльність

Політико-управлінська діяльність в авторитарних і тоталітарних режимах: спільне та відмінне.

Особливості політико-управлінської діяльності в демократичних суспільствах.

Демократичний та авторитарний тип управління.

Авторитаризм у сучасному світі: природа і еволюція.

Специфіка формування політичних режимів в умовах посткомуністичної трансформації.

Представницька, пряма та партисипативна демократія.

Демократія і участь громадян у управлінні.

Роль політико-управлінського класу у демократичному транзиті.

Загрози та ризики розвитку демократії в перехідних суспільствах.

Передумови становлення авторитарних режимів у країнах Середньої Азії.

Особливості гібридних політичних режимів у посттоталітарних країнах.

Українські політичні реалії на тлі трансформаційних змін пострадянського політичного простору.

Література до теми: 4, 5, 20, 34, 40, 45, 52, 56.

Тема 4. Громадянське суспільство як суб'єкт публічного управління

Історичні витоки громадянського суспільства та його сьогодення.

Громадянське суспільство: сутність та особливості формування в сучасній Україні.

Пряма й опосередкована участь українських громадян у політико-державному управлінні: проблеми та перспективи.

Походження та сутність політичних партій. Партія як соціальний та правовий інститут.

Функції політичних партій в політико-управлінському процесі.

Типи політичних партій та партійних систем.

Становлення та еволюція партійної системи України.
Ідеологічні орієнтації та правовий статус політичних партій в Україні.

Роль партійної еліти у формуванні політичного класу.

Партія на виборах, у парламенті та уряді.

Опозиція та її роль у політичному житті.

Партійні орієнтації вітчизняного електорату.

Громадські організації і рухи як політичний інститут.

Діалектика суспільних процесів як суб'єктів та об'єктів публічного управління.

Вплив конфліктів та ризиків на прийняття політико-управлінських рішень.

Конфлікти як об'єкти державного управління.

Вплив конфліктів та ризиків на прийняття політико-управлінських рішень.

Сутність політичної модернізації. Її критерії і типи.

Революція та реформа як різновидам політичного розвитку.

Особливості трансформаційних процесів постсоціалістичних країн.

Література до теми: 4, 6, 12, 18, 33, 45, 47, 58.

Тема 5. Теоретико-методологічні засади публічного управління

Системна методологія у теорії публічного управління.

«Система публічного управління» як наукова категорія та феномен суспільства.

Принципи публічного управління та їх систематизація.

Залежність управляючого впливу від стану системи та зовнішнього середовища - загальний закон соціального управління.

Закон синергії у політико-управлінських відносинах.

Необхідність посилення регулювання та управління суспільними процесами – закономірна тенденція соціально-політичного розвитку.

Структурний функціоналізм про взаємозв'язки в системі публічного управління.

Організаційні структури в системі публічного управління.

Політична інституалізація у сучасній Україні: проблеми та перспективи.

Стратегія і тактика у політичній діяльності та політичній взаємодії.

Представництво в системі політичної взаємодії.

Інституційні форми політичної взаємодії.

Розвиток концептуальних ідей публічного управління.

Основні теорії управління суспільством і державою.

Європейський, американський підходи вивчення політико-управлінської сфери.

Концепція раціонального вибору та «новий менеджеризм».

Публічне управління в контексті неокласичної теорії.

Вітчизняна наукова думка про публічну політику та публічне адміністрування.

Інституалізація науки державного управління в Україні.

Література до теми: 2, 4, 9, 10, 26, 29, 45, 49.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. ДЕРЖАВА В КОНТЕКСТІ ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ

Тема 6. Держава як підсистема системи публічного управління

Державний суверенітет та незалежність держави.

Територіальний суверенітет України та виклики глобалізації.

Правова та соціальна держава у сучасному світі.

Проблема становлення культури правової держави.

Проблема етатизації та деетатизації суспільного життя.

Література до теми: 4, 5, 8, 10, 14, 27, 31, 39, 48.

Тема 7. Глава держави в системі публічного управління

Походження та сутність феномену президенства.

Інститут Президента України в системі державної влади України.

Вплив інституту президенства та процеси політичного транзиту в Україні.

Інститут президенства у сучасному світі.

Інститут президенства у пострадянській країнах.

Функції та повноваження Президента України.

Вибори Президента України.

Вплив інституту президенства та процеси політичного транзиту в Україні.

Література до теми: 4, 6, 14, 15, 39, 40, 54, 56.

Тема 8. Органи законодавчої влади в системі публічного управління

Представницька влада як форма народовладдя.

Історичні аспекти становлення та функціонування представницької влади в Україні.

Соціокультурні чинники формування традицій парламентаризму в Україні.

Українське представництво в парламентських установах Австро-Угорщини та Російської імперії.

Відродження національного парламентаризму.

Представницька влада в Україні за радянської доби.

Верховна Рада України як представницький орган влади.

Органи місцевого самоврядування як інститут представницької влади на регіональному рівні.

Взаємовідносини вітчизняного парламенту з іншими інститутами державного управління.

Політичні реформи в Україні кінця XX – початку XXI ст. та метаморфози сучасного вітчизняного парламентаризму.

Література до теми: 4, 6, 14, 15, 16, 32, 36, 40, 56.

Тема 9. Органи виконавчої влади в публічному управлінні

Роль виконавчої влади в управлінні справами держави.

Моделі виконавчої влади. Система центральних органів виконавчої влади в Україні.

Виконавча влада як гілка державної влади та її управлінська спрямованість.

Уряди їх структура та функції.

Президент України та виконавча влада.

Кабінет міністрів України як вищий орган виконавчої влади.

Органи виконавчої влади і органи місцевого самоврядування: співвідношення повноважень.

Література до теми: 4, 6, 14, 15, 25, 39, 54, 56.

Тема 10. Органи судової влади та прокуратура в системі публічного управління. Контроль та відповідальність в публічній політиці

Конституційні принципи правосуддя.

Судова гілка влади в теоріях розподілу влад.

Судова система України.

Місце та роль прокуратури в управлінні справами держави. Прокурорський нагляд.

Реформування органів прокуратури в Україні.

Сутність та функцій контролю в публічному управлінні.

Досвід здійснення контролю в державному управлінні в зарубіжних країнах.

Функціональний аналіз і контролінг діяльності органів виконавчої влади.

Правопорушення та відповідальність. Відповідальність органів державної влади та місцевого самоврядування у сфері публічного управління.

Література до теми: 4, 6, 25, 39, 40, 54, 56.

Тема 11. Регіональний та місцевий аспект політико-управлінських відносин у публічній політиці

Регіональний фактор в процесі реалізації політичної влади: світовий та вітчизняний досвід

Інструменти регіональної політики. Стратегічне планування регіонального розвитку.

Регіональна політика ЄС. Транскордонне співробітництво.

Види політико-управлінської взаємодії між органами представницької та виконавчої влади центрального та регіонального рівнів

Політико-організаційно та правовий механізм державного управління на місцевому рівні в країнах континентального типу врядування (Франція).

Політико-організаційно та правовий механізм державного управління на місцевому рівні в країнах англо-саксонського типу врядування (США).

Політико-організаційно та правовий механізм державного управління на місцевому рівні в країнах змішаного типу врядування (ФРН).

Політико-організаційно та правовий механізм державного управління на місцевому рівні у пострадянських та постсоціалістичних країнах.

Сучасна система місцевого самоврядування в Україні.

Територіальна громада в системі місцевого самоврядування.

Правовий статус місцевих рад та його еволюція у період незалежності України.

Місцеве самоврядування – основа народовладдя. Принципи місцевого самоврядування.

Механізми безпосередньої демократії на місцевому рівні

Інститут місцевих виборів в Україні Органи самоорганізації населення в системі місцевого самоврядування.

Моделі децентралізації влади.

Європейський досвід децентралізації: уроки для України.

Реалізація реформи децентралізації влади в Україні.

Інформаційне забезпечення ходу реформи децентралізації влади в Україні.

Література до теми: 3, 4, 14, 15, 22, 25, 26, 30, 41, 44, 46, 53.

*ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 3. ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ
ПОЛІТИКО-УПРАВЛІНСЬКИХ ВІДНОСИН В СИСТЕМІ
ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ*

Тема 12. Публічна служба як складова публічної політики

Державна служба в історії України, основні етапи її розвитку та сучасний стан.

Конституційні та організаційно-функціональні принципи функціонування інститут публічної служби.

Політико-управлінська еліта України: проблеми становлення.

Механізми формування та реалізації державної кадрової політики.

Психологія політико-управлінської діяльності.

Нормативно-організаційні засади публічної служби в Україні.

Сутність та зміст управлінського рішення.

Види та класифікації управлінських рішень.

Моделі процесів розробки та прийняття управлінських рішень.

Стратегічні, тактичні та оперативні рішення у політико-управлінській діяльності.

Управління інноваційними процесами в системі державного управління та місцевого самоврядування.

Література до теми: 1, 5, 9, 29, 39, 40, 54, 56.

Тема 13. Комунікації та комунікативні зв'язки в публічному управлінні

Вирішення та запобігання конфліктів в сфері публічної політики.

Принципи управління конфліктами у політико-управлінській сфері.

Теорія конфліктів у вирішенні проблем публічної політики. механізми та класифікація конфліктів

Конфлікти у виробленні програм публічної політики.

Інститути громадянського суспільства як учасники процесу вироблення публічної політики.

Політичні права і свободи людини і громадянина в Україні.

Соціально-економічні права і свободи людини і громадянина в Україні.

Система прав і свобод людини і громадянина в Україні: політико-правова характеристика.

Права жінок та гендерна рівність в Україні: проблеми теорії та практики.

Обов'язки людини і громадянина в Україні: конституційно-правові підстави, теоретичний та практичний аспект.

Співвідношення міжнародного і національного правового регулювання прав і свобод людини: теорія та практика.

Міжнародні стандарти в сфері конституційних прав і свобод: поняття, сутність, значення.

Забезпечення міжнародних стандартів прав і свобод в Україні: теорія та практика.

Механізм реалізації і гарантії прав та свобод людини і громадянина в Україні: теоретичні та практичні аспекти.

Організаційне забезпечення реалізації комунікативної функції в публічному управлінні.

Вимоги до внутрішньоорганізаційної комунікації в органах публічного управління.

Форми місцевої демократії як елемент комунікаційних зв'язків з громадськістю

Використання Інтернет-ресурсів у здійсненні комунікативної діяльності органів влади.

Еволюція комунікативних форм в публічному управлінні в Україні.

Проблеми реалізації консультацій з громадськістю.

Діяльність громадських рад: проблеми і резерви оптимізації.

Громадська експертиза актів органів влади як форма громадського моніторингу діяльності органів влади.

Комунікація та стилі управління.

Етика публічного службовця як елемент комунікативної культури.

Література до теми: 2, 5, 9, 35, 38, 46, 47, 48, 55, 58.

Тема 14. Політичний аналіз та інформаційно-аналітична складова політико-управлінського процесу

Політичний аналіз як метод і практична діяльність в сфері публічної політики.

Політичний аналіз та аналіз політики.

Методологічні основи політичного аналізу.

Політичне рішення як об'єкт політичного аналізу.

Типи політичних рішень.

Теоретичні підходи до процесу прийняття політичних рішень

«Організаційне поле» прийняття політичних рішень та його аналіз.

Актуальність широкого впровадження аналітичних технологій у публічне управління.

Політична аналітика для потреб публічного управління, основна її процедура – «політичний аналіз державної політики».

Державна влада як об'єкт політичного аналізу в інформаційно-аналітичній складовій державного управління.

Аналіз ринку аналітично-консультативних послуг у сфері публічної політики в Україні та за кордоном.

Причин відкладеного попиту на аналітично-консультативна послуга в політичній сфері в Україні.

Провідні світові виробники аналітичної продукції в сфері політико-управлінських відносин.

Політична експертиза у державному управлінні як специфічна форма політичного консультування.

Історичне походження експертної роботи у політиці.

Взаємовідносини політичної аналітики та експертизи з владою.

Стан, проблеми та завдання інформаційно-аналітичного забезпечення суб'єктів управлінської діяльності.

Модель інформаційно-аналітичного забезпечення та супроводу державного управління.

Організація роботи аналітичної служби.

Особливості розробки та зміст документів аналітичної служби.

Політичний моніторинг та оцінювання в системі аналітичного забезпечення процесів публічного управління.

Політична експертиза як професійна діяльність, процес подальшого формування професійних засад політичної аналітики в Україні.

Пізнавальний характер інформаційно-аналітичної діяльності.

Методологічні основи інформаційно-аналітичної діяльності.

Методика інформаційно-аналітичної діяльності.

Поняття прогнозування та його роль у публічному адмініструванні.

Нормативні та пошукові прогнози.

Типологізація політичних прогнозів.

Принципи політичного прогнозування.

Література до теми: 1, 2, 3, 13, 17, 28, 35, 37, 43, 48.

Тема 15. Вітчизняна традиція політико-управлінських відносин та уроки національного державотворення

Київські князі-реформатори. Структури влади й управління і пряме народовладдя в Київській Русі.

Ідеологічні і політико-правові засади розбудови національної держави у Конституції Пилипа Орлика.

«Весна народів» і її вплив на процеси національного відродження і поширення демократичних ідей на західноукраїнських землях.

Проблеми державності та демократії в українській суспільній думці наприкінці XVIII – XIX ст.

Відродження української державотворчої традиції в конституціях і конституційних проектах кінця XIX ст. – початку XX ст.

Ідейна, теоретична і політико-правова основа організації публічної влади і управління в роки визвольних змагань (1917-1920 рр.).

Концептуальні засади радянської адміністративно-командної системи державного управління.

Відродження демократичних традицій публічної влади і управління у перші роки після проголошення незалежності.

Українська політична і державно-управлінська думка в еміграції. Історична спадщина як джерело досвіду і складова ідеології інституційних реформ.

Політико-адміністративний спадок незалежної Української держави. Розбудова системи державного управління після проголошення незалежності (з 1991 р.).

Європейський адміністративний простір: цінності, принципи і стандарти.

Сутність «глобальної революції» в публічному управлінні і чинники, що її обумовлюють.

Стратегія адміністративних реформ у країнах із розвиненою ринковою економікою, країнах Східної Європи і на теренах колишнього СРСР: порівняльний аналіз.

Адаптація зарубіжного досвіду державного управління і проведення інституційних реформ до вітчизняних умов у контексті імплементації Угоди про асоціацію між Україною і ЄС.

Література до теми: 3, 5, 8, 9, 21, 24, 26, 27, 40, 45, 46, 50.

До самостійної роботи відноситься також виконання **ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ** за вибором магістранта: анотований огляд періодичних видань, джерел Інтернет; написання рецензії на наукову роботу; виступ на науково-комунікативному заході; розробка та апробація ситуаційної вправи для практичних занять; публікація за темами дисципліни у: періодичному ЗМІ або виступ на телебаченні, науковому виданні або науковому фаховому виданні.

VII. ТЕМАТИКА РЕФЕРАТІВ

1. Сутність феномену управління. Соціальне управління.
2. Публічне управління як вид соціального управління.
3. Технології соціального управління. Соціальна інженерія.
4. Європейський, американський підходи вивчення політико-управлінської сфери.
5. Стратегія і тактика у політичній діяльності та політичній взаємодії.
6. Сутність та функцій контролю в публічному управлінні.
7. Досвід здійснення контролю в державному управлінні в зарубіжних країнах.
8. Функціональний аналіз і контролінг діяльності органів виконавчої влади.
9. Політико-організаційно та правовий механізм державного управління на місцевому рівні в країнах континентального типу врядування (Франція).
10. Політико-організаційно та правовий механізм державного управління на місцевому рівні в країнах англо-саксонського типу врядування (США).
11. Політико-організаційно та правовий механізм державного управління на місцевому рівні в країнах змішаного типу врядування (ФРН).
12. Сучасна система місцевого самоврядування в Україні.
13. Міжнародні стандарти в сфері конституційних прав і свобод: поняття, сутність, значення.
14. Забезпечення міжнародних стандартів прав і свобод в Україні: теорія та практика.
15. Комунікація та стилі управління.
16. Етика публічного службовця як елемент комунікативної культури.
17. Модель інформаційно-аналітичного забезпечення та супроводу державного управління.
18. Політична експертиза як професійна діяльність, процес подальшого формування професійних засад політичної аналітики в Україні.
19. Європейський адміністративний простір: цінності, принципи і стандарти.
20. Сутність «глобальної революції» в публічному управлінні і чинники, що її обумовлюють.

VIII. ПИТАННЯ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ ЗНАТЬ З КУРСУ

1. Публічна сфера та публічна політика.
2. Публічне управління, публічна влада та публічна сфера: взаємозалежність понять.
3. Публічне управління та суспільство.
4. Типології політичних систем у контексті політико-управлінських практик.
5. Політична стабільність та політичні ризики.
6. Політико-управлінська діяльність в авторитарних і тоталітарних режимах: спільне та відмінне.
7. Особливості політико-управлінської діяльності в демократичних суспільствах.
8. Сутність феномену управління. Соціальне управління.
9. Технології соціального управління. Соціальна інженерія.
10. Стратегія і тактика у політичній діяльності та політичній взаємодії.
11. Концепція раціональної бюрократії М. Вебера. Сучасні концепції бюрократії та теорія організаційного розвитку.
12. Взаємозв'язок понять «влада», «бюрократія», «суспільство».
13. Політична еліта та бюрократія – важливі суб'єкти здійснення політико-управлінських рішень.
14. Легітимність політичної влади у сучасній Україні: проблеми забезпечення.
15. Представницька, пряма та партисипативна демократія.
16. Роль політико-управлінського класу у демократичному транзиті.
17. Загрози та ризики розвитку демократії в перехідних суспільствах.
18. Громадянське суспільство як суб'єкт публічного управління.
19. Громадянське суспільство: сутність та особливості формування в сучасній Україні.
20. Політичні партії в структурі публічного управління.
21. Становлення та еволюція партійної системи України.
22. Ідеологічні орієнтації та правовий статус політичних партій в Україні.
23. Роль партійної еліти у формуванні політичного класу.
24. Партія на виборах, у парламенті та уряді.
25. Опозиція та її роль у політичному житті.
26. Партійні орієнтації вітчизняного електорату та їх вплив на публічну політику.
27. Громадські організації і рухи як суб'єкти публічної політики.

28. Діалектика суспільних процесів як суб'єктів та об'єктів публічного управління.
29. Вплив конфліктів та ризиків на прийняття політико-управлінських рішень.
30. Конфлікти як об'єкти публічного управління.
31. Вплив конфліктів та ризиків на прийняття політико-управлінських рішень.
32. Сутність політичної модернізації. Її критерії і типи.
33. Революція та реформа як різновидам політичного розвитку.
34. Особливості трансформаційних процесів політико-управлінської сфери в постсоціалістичних країнах.
35. Фактор політичної культури в політико-управлінських відносинах.
36. Політична культура як фактор модернізації суспільства: уроки посткомуністичної трансформації.
37. Публічне управління як вид соціального управління.
38. Системні характеристики публічного управління.
39. Феномен публічності: історія і сучасність.
40. Принципи публічного управління та їх систематизація.
41. Об'єктивні закони публічного управління.
42. Основні теорії управління суспільством і державою.
43. Європейський, американський підходи вивчення політико-управлінської сфери.
44. Концепція раціонального вибору та «новий менеджеризм».
45. Вітчизняна наукова думка про публічну політику та публічне адміністрування.
46. Інституалізація науки державного управління в Україні.
47. Правова та соціальна держава у сучасному світі.
48. Проблема становлення культури правової держави.
49. Проблема етатизації та деетатизації суспільного життя.
50. Інститут Президента України в системі державної влади України.
51. Вплив інституту президентства та процеси політичного транзиту в Україні.
52. Інститут президентства у сучасному світі.
53. Інститут президентства у пострадянській країнах.
54. Представницька влада як форма народовладдя.
55. Соціокультурні чинники формування традицій парламентаризму в Україні.
56. Взаємовідносини вітчизняного парламенту з іншими інститутами державного управління.

57. Виконавча влада як гілка державної влади та її управлінська спрямованість.

58. Президент України та виконавча влада.

59. Кабінет міністрів України як вищий орган виконавчої влади.

60. Органи виконавчої влади і органи місцевого самоврядування: співвідношення повноважень.

61. Судова гілка влади в теоріях розподілу влад та системі політико-управлінських відносин.

62. Сутність та функції контролю в публічному управлінні.

63. Відповідальність органів державної влади та місцевого самоврядування у сфері публічного управління.

64. Регіональний фактор в процесі реалізації політичної влади: світовий та вітчизняний досвід

65. Види політико-управлінської взаємодії між органами представницької та виконавчої влади центрального та регіонального рівнів

66. Сучасна система місцевого самоврядування в Україні.

67. Територіальна громада в системі місцевого самоврядування.

68. Місцеве самоврядування – основа народовладдя. Принципи місцевого самоврядування.

69. Механізми безпосередньої демократії на місцевому рівні

70. Публічне управління та децентралізація влади.

71. Європейський досвід децентралізації: уроки для України.

72. Політико-організаційно та правовий механізм державного управління на місцевому рівні в країнах континентального типу врядування (Франція).

73. Політико-організаційно та правовий механізм державного управління на місцевому рівні в країнах англо-саксонського типу врядування (США).

74. Політико-організаційно та правовий механізм державного управління на місцевому рівні в країнах змішаного типу врядування (ФРН).

75. Конституційні та організаційно-функціональні принципи функціонування інститут публічної служби.

76. Політико-управлінська еліта України: проблеми становлення.

77. Міжнародні стандарти в сфері конституційних прав і свобод: поняття, сутність, значення.

78. Забезпечення міжнародних стандартів прав і свобод в Україні: теорія та практика.

79. Механізм реалізації і гарантії прав та свобод людини і громадянина в Україні: теоретичні та практичні аспекти.

80. Вирішення та запобігання конфліктів в сфері публічної політики.

81. Теорія конфліктів у вирішенні проблем публічної політики. Механізми та класифікація конфліктів
82. Інститути громадянського суспільства як учасники процесу вироблення публічної політики.
83. Організаційне забезпечення реалізації комунікативної функції в публічному управлінні.
84. Вимоги до внутрішньоорганізаційної комунікації в органах публічного управління.
85. Форми місцевої демократії як елемент комунікаційних зв'язків з громадськістю
86. Використання Інтернет-ресурсів у здійсненні комунікативної діяльності органів публічної влади.
87. Е-демократія.
88. Діяльність громадських рад: проблеми і резерви оптимізації.
89. Досвід здійснення контролю в державному управлінні в зарубіжних країнах.
90. Громадська експертиза актів органів влади як форма громадського моніторингу.
91. Модель інформаційно-аналітичного забезпечення та супроводу державного управління.
92. Політична експертиза як професійна діяльність, процес подальшого формування професійних засад політичної аналітики в Україні.
93. Сутність «глобальної революції» в публічному управлінні і чинники, що її обумовлюють.
94. Комунікація та стилі управління.
95. Етика публічного службовця як елемент комунікативної культури.
96. Адаптація зарубіжного досвіду державного управління і проведення інституційних реформ до вітчизняних умов у контексті імплементації Угоди про асоціацію між Україною і ЄС.
97. Політичний аналіз у публічному управлінні.
98. Інформаційно-аналітичне забезпечення та супроводження політико-управлінської діяльності.
99. Політичний консалтинг та експертна робота в публічному управлінні.
100. Політичне прогнозування для потреб суспільного розвитку.

ІХ. ЗРАЗКИ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ

Різновид управлінської діяльності інституцій публічної влади, завдяки якій держава та громадянське суспільство забезпечують самокерованість (самоврядність) усієї суспільної системи та її розвиток у певному, визначеному напрямку – це:

- а) місцеве самоврядування;
- б) органи самоорганізації населення;
- в) державне управління;
- г) публічне адміністрування (public administration)

Назвіть ім'я засновника теорії державного управління:

- а) Платон
- б) Н. Макіавеллі
- в) М. Вебер
- г) В. Вільсон

В якому пункті перелічені тільки політичні посади:

- а) прем'єр-міністр, міністр, голова Адміністрації Президента;
- б) голова партії, депутат сільської ради, віце-прем'єр;
- в) голова Верховного Суду, Генеральний прокурор, суддя;
- г) депутат міської ради, голова обласної ради, голова Національного банку?

Яку технологію реалізації політико-управлінських рішень характеризує наступне висловлення: «Даний різновид технології передбачає пряму апеляцію до громадської думки та безпосередню опору на масові настрої».

- а) консерватизм;
- б) популізм;
- в) радикалізм;
- г) демократизм;

Доповніть речення висловами «політичне управління» (1) або «держане управління» (2):

а) _____ націлено на збереження та укріплення владних повноважень правлячого режиму та його структур.

б) _____ будується на позитивному знанні, спрямованому на аналіз наслідків діяльності держави, оцінювання методів управління, функціонування державних інститутів, засобів вирішення конфліктів тощо.

Децентралізація демократична передбачає:

а) створення розгалуженої системи місцевого самоврядування, за якої вирішення місцевих справ покладається не на представників центрального уряду, а на осіб, обраних населенням відповідних громад чи регіонів;

б) розширення компетенції місцевих адміністративних органів, які отримують право на самостійну діяльність по відношенню до центральної влади, хоч і призначаються центральним урядом.

в) передачу фінансів від державної влади якнайближче до людей - органам місцевого самоврядування

г) процес поступової федералізації на основі посилення національно-культурного чинника в публічному управлінні та адмініструванні.

Х. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ОСНОВНА:

1. Аналіз публічної політики: монографія / В. В. Желтов, М. В. Желтов – 2-е изд., испр. и перераб. – СПб: Изд-во Лань, 2018. – 212 с.
2. Гречко Т. К. Публічне управління в забезпеченні сталого (збалансованого) розвитку: навч. посіб. / Т. К. Гречко, С. А. Лісовський, С. А. Романюк, Л. Г. Руденко. – Херсон: Гринь Д.С., 2015. – 264 с.
3. Механізми реалізації регіональної політики: оцінка ефективності та напрями удосконалення/ ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України» ; наук. ред. С. Л. Шульц. – Львів, 2018. – 205 с. (Серія «Проблеми регіонального розвитку»). URL: <http://ird.gov.ua/irdp/p20180102.pdf>
4. Публічне управління в умовах інституційних змін : колективна монографія / За наук. редакції д. держ. упр. Р. В. Войтович та П.В. Ворони – Київ, 2018. – 475 с. URL: <http://ipk.edu.ua/library/vidanny/monografij/монографія%20ПУАМ.pdf>
5. Публічне управління XXI століття: синтез науки та практики : зб. Тез XIX Міжнар. наук. конгресу, 19 квітня 2019 р. – Х. : Вид-во ХарPI НАДУ “Магістр”, 2019. – 568 с.
6. Шаульська Г. М. Механізми взаємодії громадськості з органами публічної влади в Україні : монографія / за заг. ред. Т. В. Мотренка. – Київ : Інститут законодавства Верховної Ради України, 2018. – 200 с. URL: <http://delta.eautopay.com/buy/369804>

ДОПОМІЖНА:

7. Аналіз державної політики в Україні: навчальна дисципліна, сфера професійної діяльності, галузь прикладних досліджень: Зб. документів і матеріалів / Уклад. О.Ш. Кілієвич, В.В.Тертичка. - К.: К.І.С., 2004.-209 с.
8. Афонін Е., Мартинов А. Українське диво: від депресії до соціального оптимізму. – К.: Києво-Могилянська академія, 2019. – 296 с.
9. Балабаєва З.В., Мошак О.В., Яковлева Л.І. Концептуальні засади взаємодії політики й управління: навчальний посібник.- Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2010. - 149 с.
10. Бачинська К.В. Державне управління, планування, фінанси : монографія \ К. В. Бачинська, В. П. Марущак, О. І. Марущак. – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2018. – 228 с.
11. Взаємодія держави і суспільства в процесах публічної полі-

тики : наук. розробка / С. О. Телешун, І. В. Рейтерович, С. В. Ситник та ін. - К. : НАДУ, 2013. - 44 с.

12. Взаємодія органів державної влади з громадськістю: теорія та практика державного управління: монографія / А.О. Дегтяр, А.В. Халецький, С.В. Белай. – Донецьк: Видавництво «Донбас», ООО «РА Ваш імідж», 2012. – 415 с.

13. Горбатенко В.П. Політичне прогнозування: Теорія, методологія, практика. – К.: Генеза, 2006. – 400 с.

14. Державне управління: підручник : у 2 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; ред. кол. : Ю. Ковбасюк (голова), К. О. Ващенко (заст. голови), Ю. П. Сурмін (заст. голови) [та ін.]. – К. ; Дніпропетровськ : НАДУ, 2012. – Т. 1. – 564 с.

15. Дехтяр А.О. Державно-управлінські рішення: інформаційно-аналітичне та організаційне забезпечення. – Х.: ХарРІДУ НАДУ, 2004. – 223 с.

16. Дорогих С.О. Відкритість та прозорість в інформаційній діяльності Верховної Ради України: організаційно-правові аспекти: монографія. – К.: Видавничий дім «АртЕк». – 2018. – 160 с.

17. Дослідження державних політик: методологія, процедури та європейські практики : монографія / авт. кол. : [Л. В. Гонюкова, В. М. Козаков, В. А. Ребало та ін.] ; за заг. ред. Л. В. Гонюкової, В. М. Козакова. – Київ : НАДУ, 2018. – 400 с.

18. Драгомирецька Н. М. Державно-громадянське партнерство у сфері соціального розвитку : навч. пос. / Н. М. Драгомирецька, Н. В. Піроженко, І. В. Матвєєнко. – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2017 – 290 с.

19. Драгомирецька Н. М. Комунікативна діяльність в державному управлінні : навч. пос. / Н.М. Драгомирецька, К.С. Кандагура, А.В. Букач. – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2017 – 180 с.

20. Івакін О. А., Шамша І. В., Яковлев Д. В. Гуманітарний дискурс: політика, управління, влада : кол. монографія / НУ "ОЮА", Ф-т правової політології та соціології. - Одеса : Гельветика, 2015. - 467 с.

21. Ішейкін К. Є. Політико-правові засади бюджету участі в системі демократичних практик: світовий досвід і Україна: монографія / К. Є. Ішейкін. - Київ : Вид-во «Юридична думка», 2018. – 404 с.

22. Камінська Н. В. Місцеве самоврядування. Теоретико-історичний і порівняльно-правовий аналіз: підручник / Н. В. Камінська. - Київ: КНТ, 2010. – 232 с.

23. Ківалов С. В. Адміністративне право України: навч. посіб. / С. В. Ківалов, Л. Р. Біла-Тіунова; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.". - Вид. 6-те, стер. - О.: Фенікс, 2012. -399 с.

24. Кондрашов О. М. Трансформація публічного управління в

умовах розвитку інформаційного суспільства та глобалізаційних процесів: вітчизняний та закордонний досвід : монографія. Київ : Принт Ю, 2016. 624 с.

25. Концептуальні засади реформування системи регіонального управління: монографія / М.М. Іжа, З.В. Балабаєва, Т.А. Берегой та ін. – Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2015. – 212 с.

26. Корж І.Ф., Морозов А.О., Лихоступ С.В., Загаєцька О.А. Формування консолідованої системи нормативно-правової інформації в умовах децентралізації влади в Україні: монографія. – Київ: ТОВ “Видавничий дім “АртЕк”, 2018. – 238 с.

27. Куц Ю. О. Мамонова В. В. Територіальна організація влади в Україні / Ю. О Куц, В. В. Мамонова. - Харків: Вид-во ХарPI НАДУ "Магістр", 2013.- 212 с.

28. Мамонтова Е.В. Основи інформаційно-аналітичної діяльності для слухачів заочно-дистанційної форми навчання Навч. посіб. / Мамонтова Е.В.– Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2015. – 104 с.

29. Маркетинг у публічному управлінні : монографія / Є. В. Ромат, Ю. В. Гаврилечко. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. – 288 с.

30. Мельниченко А.О. Територіальна організація влади в Україні. Конспект лекцій / А.О. Мельниченко. – Харків: ФО-П Леонов, 2016. – 102 с.

31. Науково-методичне забезпечення реалізації концепції New Public Management : наук. розробка / [Ю. П. Шаров, І. А. Чикаренко, Т. В. Маматова, Е. О. Сергієнко]. – К. : НАДУ, 2013. – 92 с.

32. Основи вітчизняного парламентаризму: підруч. для студ. вищ. навч. закл. : у 2 т. / за заг. ред. В. А. Гошовської ; уклад. : Н. Б. Ларіна та ін. – К. : НАДУ, 2011. – Т. 1. – 408 с.

33. Основи організації громадянського суспільства: навч.-метод. посіб. / О.О. Ахмедова, А.В. Халецький. – Донецьк: Видавництво «Донбас», ООО «РА Ваш імідж», 2012. – 125 с.

34. Основи публічної політики та управління : навч. посіб. / [С. О. Телешун, С. В. Ситник, І. В. Рейтерович та ін.]. – К: НАДУ, 2011. – 310 с.

35. Павлов О.І. Основи інформаційно-аналітичної діяльності: навчальний посібник / О.І. Павлов. – О.: Астропринт, 2011. – 240 с.

36. Парламентаризм та парламентська діяльність : словник-довідник / уклад. : В. А. Гошовська, Н. Г. Протасова, М. М. Газізов та ін. ; за заг. ред. д. політ. н., проф. В. А. Гошовської. - К. : НАДУ, 2010. - 228 с.

37. Політична аналітика в державному управлінні : навч. посіб. /

С. О. Телешун, Ю. Г. Кальниш, І. В. Рейтерович, О. Р. Титаренко. - К. : НАДУ, 2012. - 228 с.

38. Почепцов Г.Г. Теорія комунікації / Г.Г. Почепцов. - Київський ун-т ім. Тараса Шевченка. — 2-е вид., доп. — К. : Видавничий центр "Київський ун-т", 1999. — 307с.

39. Публичная политика: Институты, цифровизация, развитие: Коллективная монография / Под ред. Л. В. Сморгунова. — М.: Аспект Пресс, 2018. — 384 с.

40. Публічна політика та суспільні зміни в Україні в контексті євроінтеграції : монографія / авт. кол. : С. О. Телешун, С. В. Ситник, І. В. Рейтерович, О. Г. Пухкал та ін. ; за заг. ред. С. О. Телешуна, д-ра політ. наук, проф. — Київ : НАДУ, 2017. — 248 с.

41. Регіональне управління: підручник / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Каф. регіон. упр., місц. самоврядування та упр. містом; [авт.-упоряд.: Ю.В. Ковбасюк та ін.]; за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка, В. М. Вакуленка, М. К. Орлатого. - К.: НАДУ, 2014. — 513 с.

42. Рудік О.М. Вироблення політики та ухвалення рішень в ЄС EU

43. Policymaking and Decision-making: Навч. посібник / За загальною ред. М.Бойцуна, О.Рудіка, Я.Мудрого. — Д.: ДРІДУ НАДУ, 2009. — 276 с. (файл: Rudik O. Vyroblennia polityky)

44. Саханенко С. Є. Територіальна організація влади в Україні: навч.-метод. посіб./ С. Є. Саханенко, М. П. Попов, О. І. Чебан; Нац. акад. держ. упр. При Президентові України, Одес. регіон ін-т держ. упр. - О.: ОРІДУ НАДУ, 2011. - Ч.1: Територіальні основи публічної влади в Україні. - 278 с.

45. Світові моделі державного управління: досвід для України / за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка, С. В. Загороднюка, П. І. Крайніка, Х. М. Дейнеги. — К. : НАДУ, 2012. — 612 с.

46. Система публічного управління в умовах децентралізації влади: механізми горизонтальної взаємодії : монографія / . Л. Приходченко, С. Є. Саханенко, П. І. Надолішній та ін. ; за заг. ред. Л. Л. Приходченко. — Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2017. — 332 с.

47. Суспільство та влада: механізми взаємодії : навч.-метод. матеріали для слухачів дисципліни "Механізми взаємодії суспільства і влади" / А. М. Михненко, С. О. Кравченко, І. В. Пантелейчук та ін. - К. : НАДУ, 2013. - 80 с.

48. Телешун С.О. Моніторинг джерел інформації в системі державного управління: навч. посібник / С.О.Телешун, І.В. Рейтерович; за заг. ред. проф. С.О. Телешуна. — К.: НАДУ, 2009. — 36 с.

49. Теорія та практика європейського врядування : навч. посіб. / Л.Л.Прокопенко, О.М.Рудік, І.Д.Шумляєва, Н.М.Рудік. – ДРІДУ НАДУ, 2009. – 216 с.

50. Традиції демократичного врядування в історії українського державотворення : монографія /авт. кол. :В. М. Князев, Ю. В. Бакаєв, Т. Е. Василевська ; за заг. ред. В. М. Князева. - К. : НАДУ, 2010. - 220 с. (Файл: Tradytsii demokratychnogo)

51. Управління конфліктами у процесах публічної політики: взаємодія держави та громадянського суспільства : наук. розробка / авт. кол. : С. О. Телешун, І. В. Рейтерович, С. В. Ситник та ін. - К. : НАДУ, 2012. - 52 с.

52. Управлінська еліта та її роль у державотворенні : навч. посіб. / В. А. Гошовська, М. І. Пірен, К. Ф. Задоя, Г. А. Кернес ; за заг. ред. д-ра політ. наук, проф. В. А. Гошовської. – К. : НАДУ, 2010. – 136 с.

53. Утвенко В. В. Теорія та історія місцевого самоврядування: Навч. посіб. / В. В. Утвенко. - К.: ДП “Вид. дім “Персонал”, 2015. – 234 с.

54. Філософія і психологія публічної влади. Монографія. / За заг. ред. В. Б. Дзюндзюка. – Харків, 2017. – 390 с.

55. Хабермас Ю. Моральное сознание и коммуникативное действие / Ю. Хабермас; пер. с нем. – СПб.: Наука, 2000. – 380 с.

56. Чальцева О. М. Публічна політика: теоретичний вимір і сучасна практика: монографія / О. М. Чальцева. – Вінниця: ФОП Барановська Т. П., 2017. – 336 с.

57. Шпортко О.Н. Поле публічної політики / О.Н. Шпортко.– : Політ. менеджмент., 2010.– 140 с.

58. Яковлев Д. Політична взаємодія як комунікативний процес : медіатизація, демократизація, раціоналізація: монограф. / Д. Яковлев. – Одеса : Астропринт, 2009. – 288 с.

ЕЛЕКТРОННІ ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ:

Офіційний сайт Президента України - <http://www.president.gov.ua>.

Офіційний сайт Верховної Ради України - <http://portal.rada.gov.ua>

Офіційний сайт Кабінету Міністрів України - <http://www.kmu.gov.ua>

Офіційний сайт Ради національної безпеки і оборони України - <http://www.rainbow.gov.ua>.

Національний інститут стратегічних досліджень при Президенті України - <http://www.niss.gov.ua/presentation.html> –

Урядовий кур'єр. - <http://www.uamedia.visti.net/uk>
- Державна служба статистики України -
<http://www.ukrstat.gov.ua/>
Національна б-ка ім. Вернадського – www.nbuv.gov.ua
Мережа аналітичних центрів України // www.intellect.org.ua
Український медіа-сервер (ЗМІ – преса, радіо, телебачення, органи законодавчої і виконавчої влади) // www.vlada.kiev.ua/usm
Міжнародний центр перспективних досліджень –
www.icps.kiev.ua
Міжнародний інститут порівняльного аналізу – www.icaei.kiev.ua
Український центр економічних і політичних досліджень ім. А.
Розумкова – www.ucerps.com.ua
Громадянське суспільство і влада : інтерактивна інформаційно-
аналітична система - <http://civic.kmu.gov.ua>

ЗМІСТ:

I. Вступ	3
II. Загальні методичні рекомендації щодо вивчення курсу	5
III. Тематичний план навчальної дисципліни	10
IV. Програма навчального курсу	14
V. Плани практичних занять	44
VI. Завдання для самостійної роботи	59
VII. Тематика рефератів	69
VIII. Питання для перевірки знань з курсу	70
IX. Зразки тестових завдань	74
X. Список рекомендованої літератури	76

Навчальне видання

Мамонтова Елла Вікторівна
Краснопольська Тетяна Миколаївна

ПУБЛІЧНА ПОЛІТИКА

Навчально-методичний посібник

Видано і віддруковано в ПП «Фенікс»
м. Одеса 65009, вул. Зоопаркова, 25
e-mail: maritimebooks@yandex.ru
www: law-books.od.ua